

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В ЕКОНОМІЦІ	6
1.1. Венчурний капітал та венчурні фонди: поняття і ключові характеристики.....	6
1.2. Роль венчурного капіталу в інноваційній моделі розвитку сучасної економіки.....	14
Р	
О характеристики інвестиційно-інноваційних процесів у вітчизняній економіці.....	22
З	
Д Місце та роль венчурних ІСІ на фінансовому ринку України.....	31
Р	
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ З ВРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ	38
2	
3.1. Глобальні координати функціонування венчурного бізнесу.....	38
3.2. Удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні.....	46
Т	
У	
Е	
В ИСНОВКИ.....	53
Д	
С ПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57
Е	
Д ОДАТКИ.....	61
Ц	
І	
Ї	
Д	
І	
Я	
Л	
Ь	
Н	
О	
С	
Т	
І	
В	
Е	
Н	
Ч	

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність дослідження діяльності венчурних фондів та функціонування венчурного капіталу полягає в їх важливості для розвитку інноваційного сектору економіки країни. Венчурні фонди є ключовими гравцями в стимулюванні підприємництва та інноваційного розвитку шляхом фінансування стартапів та малого бізнесу. Україна має значний потенціал у сфері інновацій, проте недостатнє фінансування та відсутність ефективної інфраструктури створюють перешкоди для розвитку цього сектору. Дослідження діяльності венчурних фондів дозволить оцінити стан інвестиційної діяльності, ідентифікувати проблемні аспекти та запропонувати рекомендації для поліпшення цього сектору, що сприятиме прискоренню інноваційного розвитку в Україні.

Крім того, дослідження діяльності венчурних фондів в Україні є актуальним з погляду привернення іноземних інвестицій та підтримки міжнародного співробітництва. Венчурний капітал є глобальним явищем, і привабливість країни для зарубіжних інвесторів залежить від рівня розвитку та прозорості венчурного ринку. Дослідження венчурних фондів допоможе виявити сильні та слабкі сторони українського венчурного сектору, що забезпечить інформовані рішення інвесторів та стимулюватиме залучення зарубіжного капіталу для підтримки інноваційних проектів у країні. В цілому, дослідження активності венчурних фондів в Україні важливе для стимулювання інноваційного розвитку, підвищення конкурентоспроможності та залучення зовнішніх інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій літературі приділяється значна увага вітчизняним вченим-економістам проблемам формування та функціонування венчурних інвестицій. Цій тематиці присвячені праці таких вчених як Л. Антонюка, В. Герасимчука, В. Осецького, О. Петрука, І. Литвина, А. Поручника. Беручи до уваги високий рівень

наукових праць цих авторів, слід зауважити недостатню розробленість питань оптимізації моделі державного регулювання венчурних фондів в нашій державі, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення напрямів перспективного розвитку венчурних фондів в Україні з врахуванням зарубіжного досвіду

У рамках окресленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити сутність венчурного капіталу і венчурних фондів;
- дослідити роль венчурного капіталу в інноваційній моделі розвитку сучасної економіки;
- виокремити основні характеристики інвестиційно-інноваційних процесів у вітчизняній економіці;
- проаналізувати місце та роль венчурних ІСІ на фінансовому ринку України;
- детермінувати глобальні координати функціонування венчурного бізнесу;
- визначити напрями удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні.

Об'єкт дослідження – це вітчизняні венчурні фонди

Предмет дослідження – це основні методологічні підходи, що виникають в процесі діяльності венчурних фондів та визначення ефективності їх діяльності.

Методи дослідження. В ході дослідження в кваліфікаційній бакалаврській роботі застосовувалися загальні методи наукового пізнання та методологічного дослідження. До них слід віднести наступні: аналіз (для оцінки актуальних тенденцій глобального та вітчизняного ринку венчурного капіталу), узагальнення (з метою дослідження напрямів оптимізації діяльності суб'єктів на ринку венчурного капіталу), систематизація і групування, статистичне спостереження, математичні методи обробки інформації.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість роботи полягає у визначенні основних підходів до поняття «венчурний капітал» та його характеристики. Практична значущість полягає в удосконаленні вітчизняної моделі державного регулювання венчурних фондів та її подальшій імплементації.

Інформаційна база дослідження відображає узагальнений список праці провідних вітчизняних та зарубіжних спеціалістів у сфері венчурного бізнесу в цілому та діяльності венчурних фондів зокрема, наукові публікації в наукових фахових виданнях, , навчальні посібники та підручники. Статистичну основу кваліфікаційної бакалаврської роботи склали: статистичні дані Державної Служби статистики, статистичні дані Української Асоціації венчурного капіталу та приватного інвестування, статистичні дані Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В ЕКОНОМІЦІ

1.1. Венчурний капітал та венчурні фонди: поняття і ключові характеристики

Венчурний капітал є особливою формою фінансового капіталу, яка виникла внаслідок еволюції фінансової системи і змін у господарському середовищі. Він характеризується високим рівнем ризику та є результатом поєднання фінансових корпорацій, держави та міжнародних фінансових інститутів.

Венчурний капітал має свою специфічну роль в розвитку ринкової економіки, зокрема в контексті інноваційного підприємництва. Він надає фінансування стартапам та молодим компаніям з високим потенціалом зростання і інноваційними ідеями. Це допомагає забезпечити реалізацію новаторських проектів та сприяє розвитку інноваційного сектора економіки.

Загалом, венчурний капітал є важливим елементом фінансової системи, що сприяє стимулюванню інновацій, підтримці підприємництва та зростанню економіки.

Венчурний капітал - це форма інвестиційного капіталу, який надається венчурними капіталовкладниками стартапам та молодим компаніям з високим потенціалом зростання. Слово "венчурний" перекладається з англійської як ризиковий. Інноваційні проекти, що отримують венчурні інвестиції, є особливо ризиковими, оскільки існує велика ймовірність невдачі або втрати. Проте варто відзначити, що будь-яка підприємницька діяльність, яка

використовує фінансовий капітал, несе певний рівень ризику, особливо пов'язаного з виробництвом і збутом товарів та послуг.

Однак венчурний капітал відрізняється не лише наявністю ризиків у своєму використанні, але й вищим рівнем загального ризику, де переважають інноваційні та інвестиційні ризики, які постійно змінюються під час реалізації інноваційних проектів. Ці ризики перш за все пов'язані зі стадією розробки (від ідеї до прототипу) та стадією введення продукту або послуги на ринок, де важко передбачити його ринковий попит.

Слід також розглянути основні теоретичні підходи науковців до визначення венчурного капіталу (табл. 1.1.)

Таблиця 1.1. – Групування окремих визначень венчурного капіталу в науковій літературі

Визначення	Автор і джерело
сегмент індустрії прямих інвестицій, які фокусується на інвестуванні в нові компанії з високим потенціалом зростання за умов високого ризику; 2) капітал професійних інвесторів, які надають підтримку по лінії менеджменту молодим швидко зростаючим підприємствам, що мають значний потенціал конкурентоспроможного розвитку	Національної асоціації венчурного капіталу.
грошові кошти професійних учасників ринку, що інвестуються спільно з підприємницькими коштами для фінансування ранніх стадій розвитку підприємства (посівної і стартової) або на етапі розширення	Гончаренко В. с. 121].
капітал, інвестований у проект з високим ступенем ризику, особливо грошовий капітал, інвестований в новостворене підприємство або в розширення бізнесу вже існуючої компанії в обмін на її акції	Сайт УАІБ[3, с.
інвестиційний інструмент для створення нових чи розширення існуючих інноваційних підприємств чи проектів, що мають потенціал швидкого зростання та багатократної капіталізації. Так визначають венчурний капітал німецькі дослідники додаючи необхідність високої ділової активності одержувачів капіталу, як один з основних факторів зростання	. Вільямс, Р. Шмідт, Х. Альбах
система відносин між суб'єктами венчурного підприємництва, що забезпечує акумуляцію вільних коштів і вкладення їх в інноваційні проекти з метою дослідження, освоєння і комерціалізації нововведень	Іваськів В. , с. 14].
й венчурний капітал ототожнюється з малим інноваційним бізнесом, ризиковим підприємництвом, формою інвестування	Бабич В. [6, с. 15]

Джерело: систематизовано автором самостійно

Основними теоретичними підходами до вивчення венчурного капіталу є:

теорія несиметричної інформації: Ця теорія виходить з припущення, що венчурний капітал є відповіддю на несиметричну інформацію між підприємцями та інвесторами. Підприємці мають більшу інформацію про потенціал свого бізнесу, а венчурні капіталовкладники використовують свої знання та досвід для зниження ризиків.

теорія агентських відносин: За цією теорією, венчурний капітал виступає як механізм вирішення проблеми агентських відносин між власниками бізнесу (підприємцями) та менеджментом. Інвестори надають капітал та контролюють діяльність компанії для досягнення спільних цілей.

теорія еволюційної економіки: Ця теорія розглядає венчурний капітал як фактор, що сприяє економічній еволюції. Він стимулює інновації, нові технології та підприємництво, що сприяє розвитку економіки в цілому.

теорія портфеля ризиків: Згідно з цією теорією, венчурний капітал використовується для диверсифікації ризиків інвесторів. Інвестори розподіляють свій капітал між різними стартапами, щоб зменшити ризик фінансових втрат.

Ці теоретичні підходи допомагають розуміти природу венчурного капіталу, його роль у стимулюванні інновацій та розвитку бізнесу. Вони використовуються для розробки стратегій інвестування та прийняття рішень щодо виділення ресурсів у венчурній сфері.

Венчурний капітал виконує декілька важливих функцій у економіці. По-перше, він є джерелом фінансування для стартапів та молодих інноваційних компаній, які зазвичай мають обмежений доступ до традиційних джерел капіталу. Це допомагає їм розпочати та розвиватися, втілюючи свої інноваційні ідеї в реальні продукти та послуги. По-друге, венчурний капітал надає підтримку та консультації стартапам, допомагаючи їм в управлінні бізнесом, розвитку стратегії, залученні талановитих співробітників та побудові партнерських відносин. Крім того, венчурний капітал допомагає стимулювати

інноваційне підприємництво та сприяє економічному розвитку шляхом створення робочих місць, росту нових галузей та впровадження нових технологій. Основні його функції подані на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Функції венчурного капіталу

Джерело: складено автором на основі [7]

Як бачимо, венчурний капітал виконує безліч функцій, які є вкрай важливими для сучасного економічного розвитку.

Процес венчурного фінансування можна розглядати у кілька етапів.

Перший етап - вибір стартапу з потенційною комерціалізацією, який має перспективний проєкт або компетентну команду. Наступний етап - надання фінансування обраному стартапу на умовах участі у статутному капіталі або

отримання частки акцій у майбутній компанії. І третій етап - надання менторської та консультативної підтримки стартапу з боку венчурного інвестора, включаючи розвиток проєкту у різних аспектах, таких як фінанси, право, маркетинг, управління проєктами тощо.

Венчурний інвестор активно співпрацює зі стартапом, надаючи не тільки фінансову підтримку, а й експертний досвід та зв'язки. Такий підхід допомагає зменшити ризики, пов'язані з інноваційною діяльністю, і відкриває доступ до великого резерву знань та досвіду у сфері підприємництва. Важливо зазначити, що венчурні інвестори часто самі були стартаперами, які досягли успіху, і тепер інвестують свої ресурси у нові інноваційні проєкти. Це відрізняє їх від звичайних інвесторів, оскільки вони розуміють особливості та потреби стартапів з першої руки.

Можна виділити наступні відмінності між традиційним інвестуванням і венчурним фінансуванням:

- Венчурний інвестор може надавати фінансування без вимоги будь-яких гарантій з боку стартапу.
- Інноваційні проєкти зазвичай мають значно більші терміни повернення інвестицій, приблизно 3 роки чи більше, перед тим як приносити прибуток.
- Венчурні інвестори часто зосереджують свою увагу на найбільш перспективних галузях, наприклад, в даний час це ІТ-сектор та все, що з ним пов'язано.
- Венчурні інвестори активно співпрацюють з командою стартапу та беруть активну участь у розвитку та реалізації інноваційного проєкту [8,

Також, слід розглянути діяльність венчурних фондів. Вони є важливими гравцями в інноваційній економіці, які грають критичну роль у фінансуванні та розвитку стартапів та молодих компаній з високим потенціалом зростання. Ці спеціалізовані фінансові установи залучають кошти від інвесторів та

вкладають їх у інноваційні проекти, що допомагає створити екосистему, сприятливу для підтримки підприємництва та технологічного розвитку.

Одна з ключових ролей венчурних фондів полягає в їхній здатності зрозуміти та оцінити потенціал інноваційного проекту. Вони проводять доволі тісний аналіз бізнес-планів, технологічного потенціалу, команди управління та ринкової стратегії, щоб визначити, які проекти мають найбільший шанс на успіх. Венчурні фонди також надають додаткову підтримку підприємствам, надаючи їм експертні поради, мережу контактів та управлінську підтримку.

Ще одна важлива функція венчурних фондів - це надання фінансової підтримки на ранніх стадіях розвитку стартапів, коли інші джерела фінансування, такі як банки, можуть бути недоступними. Це пов'язано з високим ризиком, який супроводжує ранні стадії розвитку, але венчурні фонди готові взяти на себе цей ризик, сподіваючись на високий потенціал прибутковості у випадку успіху.

Крім того, венчурні фонди також забезпечують значну фінансову підтримку на подальших стадіях розвитку компаній, коли необхідні засоби для масштабування бізнесу та введення продукту на ринок. Це допомагає підприємствам збільшувати свою виробничу потужність, розширювати ринкову присутність та залучати нових інвесторів.

Окремо, слід визначити основні аспекти та характеристики діяльності венчурних фондів (Рис. 1.3)

Детальніше розглянемо кожен із цих аспектів.

Спеціалізація: Венчурні фонди спеціалізуються на інвестуванні в стартапи та молоді компанії з високим потенціалом зростання. Вони вкладають гроші в інноваційні проекти в різних галузях, таких як технології, біотехнології, енергетика, фінтех та інші.

Рисунок 1.3 – Основні аспекти діяльності венчурних фондів в Україні

Джерело: складено автором на основі [9, с. 158]

Високий рівень ризику: Венчурні фонди інвестують у проекти на ранніх стадіях розвитку, коли існує високий ризик невдачі. Це пов'язано з тим, що стартапи та молоді компанії зазвичай ще не мають стабільного бізнес-моделі, прибутку чи значних активів.

Довгострокові інвестиції: Венчурні фонди зазвичай розраховують на тривалий термін інвестиції, оскільки розвиток інноваційних проектів вимагає часу. Вони готові залучати капітал на різних етапах розвитку компанії, від ранньої стадії до подальшого росту та масштабування.

Підтримка та менторство: Венчурні фонди не лише надають фінансову підтримку, але й активно сприяють розвитку підприємств, яким вони інвестують. Вони можуть надавати експертні поради, допомагати в управлінні та стратегічному плануванні, а також забезпечувати доступ до своєї мережі контактів.

Вихідна стратегія: Венчурні фонди мають план вихідної стратегії, який визначає, як вони планують забезпечити повернення своїх інвестицій та отримати прибуток. Це може включати продаж пакету акцій компанії на

вторинному ринку, ініціювання публічної іпотеки або продаж компанії іншому інвестору чи корпорації.

Загалом, венчурні фонди володіють спеціалізацією в інвестуванні в інноваційні проекти, вони готові взяти на себе високий ризик та надати необхідну підтримку для розвитку компаній. Це допомагає стимулювати інновації, технологічний прогрес та розвиток нових галузей у економіці [10].

Важливою особливістю венчурних фондів є їхня активна роль в управлінні підприємствами, в які вони інвестують. Вони можуть мати представників управління в радах директорів та забезпечувати стратегічні поради з розвитку бізнесу. Це допомагає компаніям залучати необхідні навички та знання, а також використовувати досвід вже успішних підприємців та інвесторів.

Венчурні фонди грають важливу роль у сприянні інноваційному розвитку та економічному зростанні. Вони сприяють створенню нових робочих місць, розвитку нових технологій та впровадженню нових ідей на ринок. Їхні інвестиції допомагають стартапам реалізувати свій потенціал і створити значну вартість для інвесторів, а також сприяють розвитку конкурентоспроможного інноваційного сектора.

Як висновок слід відзначити, що венчурний капітал та венчурні фонди відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва та економіки в цілому. Вони забезпечують фінансову підтримку та експертну допомогу стартапам та молодим компаніям з високим потенціалом зростання.

Основною характеристикою венчурного капіталу є високий рівень ризику, оскільки він інвестується в інноваційні проекти, що несуть з собою непередбачуваність та невизначеність результатів. Однак, венчурні фонди готові взяти на себе цей ризик з метою сприяння розвитку та впровадженню нових ідей та технологій.

Венчурні фонди виконують кілька ключових функцій, таких як аналіз та оцінка проектів, фінансова підтримка на ранніх та подальших стадіях

розвитку, надання експертної підтримки та управлінського супроводу підприємствам. Вони сприяють створенню нових робочих місць, розвитку інноваційних технологій та впровадженню нових ідей на ринок.

Завдяки венчурному капіталу та венчурним фондам, підприємці та інноватори мають можливість реалізувати свої ідеї, отримати фінансову підтримку та отримати необхідну експертизу. Це стимулює розвиток інноваційного підприємництва, сприяє економічному зростанню та створенню конкурентоспроможних галузей.

1.2. Роль венчурного капіталу в інноваційній моделі розвитку сучасної економіки

Венчурний капітал грає важливу роль у інноваційній моделі розвитку сучасної економіки. Він є фінансовим ресурсом, який інвестується в стартапи та молоді компанії з високим потенціалом зростання і інноваційними ідеями.

Очевидною є важлива роль венчурного капіталу у спонуканні та активізації інноваційно-інвестиційних процесів у секторі МСП шляхом надання проєктного фінансування. При цьому успішне поєднання унікальних бізнес-зв'язків та управлінського досвіду, здійснене в рамках адміністрування венчурного капіталу, дозволяє підприємствам отримати синергетичний ефект, що призводить до значного збільшення результатів порівняно з витратами, та, відповідно, до отримання надзвичайного прибутку для венчурних інвесторів.

Основні ролі венчурного капіталу у сучасній економіці:

фінансування інновацій: Венчурні капіталовкладення надають фінансування стартапам та інноваційним підприємствам, які зазвичай мають обмежений доступ до традиційних джерел фінансування. Це допомагає забезпечити реалізацію новаторських ідей та продуктів на ринку.

упровід та консультування: Венчурні капіталісти часто надають не тільки фінансові ресурси, але і підтримку управління, консультації та менторство стартапам. Вони можуть допомогти в управлінні бізнес-процесами, стратегічному плануванні, залученні талановитих спеціалістів та встановленні партнерських відносин.

ризиковий капітал: Венчурний капітал є формою ризикового капіталу, оскільки інвестори вкладають гроші в компанії, які ще не досягли комерційного успіху або стабільного прибутку. Вони беруть на себе значний ризик, але при успіху можуть отримати значну прибутковість зі своїх інвестицій.

тимуювання інноваційного підприємництва: Венчурний капітал сприяє розвитку інноваційного підприємництва, оскільки створює сприятливі умови для з'явлення нових ідей, технологій та продуктів. Він підтримує підприємницьку активність і допомагає впроваджувати новаторські рішення на ринку.

економічний розвиток: Інвестиції венчурного капіталу стимулюють економічний розвиток і створюють робочі місця. Вони сприяють росту нових галузей, розвитку інфраструктури, залученню технологічних інновацій та покращенню життєвого рівня населення [11, с. 95].

У сучасному світі венчурний капітал є необхідною складовою інноваційної економіки. Він сприяє розвитку нових технологій, стимулює підприємництво та сприяє створенню інноваційних продуктів і послуг, що сприяють зростанню економіки в цілому.

Слід також проаналізувати основні типи організаційних форм венчурного підприємництва у світі (Рис.1.4.)

Венчурні капіталові фонди. Це спеціалізовані фінансові організації, що залучають гроші від інвесторів і інвестують їх у стартапи та інноваційні компанії.

Приватні ангельські інвестори : Це окремі особи, які інвестують свої власні гроші в стартапи та молоді компанії. Вони можуть надати фінансування, досвід.

Корпоративні венчурні підрозділи. Це підрозділи великих корпорацій, які спеціалізуються на венчурному інвестуванні. Вони вкладають кошти у стартапи та інноваційні проекти, в галузях, пов'язаних зі стратегічними цілями материнської компанії.

Бізнес-інкубатори та акселератори: Це організації, які надають стартапам не лише фінансову підтримку, але й простір для роботи, консультування, Вони допомагають стартапам розвиватися швидше та знижують ризик їхнього

Краудфандингові платформи (Crowdfunding Platforms): Це онлайн-платформи, де невеликі суми грошей збираються від багатьох осіб для фінансування проектів, включаючи стартапи. Вони надають можливість широкій громадськості вкладати кошти в інноваційні проекти.

Рисунок 1.4 – Організаційні форми венчурного підприємництва у світі
Джерело: складено автором на основі [12, с. 132].

Ці організаційні форми взаємодіють з підприємцями та стартапами, забезпечуючи їм необхідні ресурси, поради та підтримку для успішного розвитку та зростання.

Особливо популярними в світі в останні роки стали краудфандингові платформи, які відкривають безліч можливостей для підприємців, творців, мистецтва та соціальних проектів. Вони дозволяють збирати кошти на основі масового сприяння, де кожен, хто має бажання, може стати мікроінвестором і внести свій внесок. Це перевершує традиційну модель фінансування, де гроші отримуються від обмеженої кількості інституційних інвесторів.

Одним з ключових аспектів краудфандингових платформ є їхній глобальний характер та доступність через Інтернет. Будь-який проект з будь-якої країни може запуснути кампанію зі збору коштів, привернувши увагу

людей з різних куточків світу. Це дає можливість залучити грошову підтримку від глобальної спільноти та отримати значний обсяг фінансування, що раніше був недосяжним.

Крім фінансової підтримки, краудфандингові платформи створюють сприятливе середовище для співпраці та зв'язків між творцями та масою підтримуючих. Вони сприяють взаємодії, обміну ідеями, залученню нових фанатів та аудиторії. Крім того, ці платформи можуть виступати як маркетинговий інструмент, що допомагає популяризувати проекти та створювати свідомість про них [13, с. 50].

Принциповою рисою краудфандингових платформ є різноманітність типів проектів, які можуть залучити фінансування. Вони охоплюють широкий спектр галузей, включаючи мистецтво, музику, кіно, технології, соціальні ініціативи та багато іншого. Це стимулює інновації, творчість та розвиток нових ідей у різних сферах. Проте, важливо зазначити, що краудфандингові платформи не є безризиковими. Проектам потрібно здобути довіру та переконати людей в цінності та потенціалі їхньої ідеї. Крім того, важливо враховувати, що невдача виконання проекту може створити ризик недовіри серед спільноти.

Як висновок, задля кращого розуміння ролі венчурного капіталу в розвитку сучасної економіки слід розглянути його позитивні та негативні сторони (Рис. 1.5).

В сучасній моделі інноваційного розвитку, венчурний капітал відіграє важливу роль у розвитку економіки з декількох аспектів.

прияння інноваціям: Венчурний капітал є ключовим джерелом фінансування для інноваційних проектів та стартапів. Він забезпечує необхідні ресурси для впровадження нових ідей, технологій та продуктів на ринок. Це сприяє розвитку нових галузей, покращенню продуктивності та конкурентоспроможності економіки.

Рисунок 1.5 – Переваги та недоліки венчурного фінансування

Джерело: складено автором на основі [14, с. 398]

творення робочих місць: Венчурний капітал сприяє створенню нових робочих місць, особливо в інноваційних галузях. Швидкий розвиток стартапів та молодих компаній, які отримують фінансування від венчурних фондів, може привести до зростання кількості робочих місць та підтримки економічного зростання.

аталізатор для підприємництва: Венчурний капітал стимулює підприємницьку активність, допомагаючи підприємцям здійснювати свої ідеї та бізнес-плани. Він забезпечує фінансову підтримку, експертну підтримку та мережу контактів, що дозволяє підприємцям зосередитися на розвитку та зростанні свого бізнесу.

озподілення ризику: Венчурний капітал допомагає розподіляти ризик між

інвесторами та підприємцями. Венчурні фонди готові взяти на себе високий ризик інвестування в обмін на потенційно високу прибутковість. Це зменшує фінансовий та підприємницький ризики [15, с. 95].

Досвід економічно розвинених держав підтверджує важливу роль держави, особливо на початковому етапі, у сприянні розвитку венчурного бізнесу як джерела фінансування переходу до розширеного інноваційного відтворення. Держава може активно стимулювати цей процес шляхом використання механізму державних замовлень та закупівель товарів інноваційного характеру. Крім того, необхідно розробити механізми бюджетного фінансування для закупівлі українських інноваційних технологій, що відповідають потребам державних підприємств. Це може бути досягнуто шляхом комерціалізації науково-технічних розробок та стимулювання інноваційних проектів, які необхідні для цих підприємств у найближчій перспективі.

На сучасному етапі, не можна уникнути проблеми формування необхідних компетенцій у галузі венчурного менеджменту. Розвиток кваліфікованого менеджменту для венчурних фондів і компаній є довготривалим процесом, який потребує належного інформаційного, освітнього, технічного та інтелектуального підґрунтя, а також накопичення необхідного практичного досвіду.

Кластерна модель співробітництва між підприємствами різних галузей є суттєвим каталізатором процесів створення інноваційно активної економіки. Шляхом вільного обміну інформацією та доступу до результатів досліджень та розробок учасників кластеру, відбувається значна консолідація та активізація інноваційної діяльності. З іншого боку, кластери забезпечують попит на ринку готових інноваційних продуктів. Присутність венчурних капіталовкладників серед учасників кластерів сприяє вирішенню фінансових та ризик-менеджменту завдань, пов'язаних з кластерними проектами.

Роль венчурного фінансування у зростанні інноваційного розвитку економіки є надзвичайно важливою. Венчурний капітал, надаючи фінансову

підтримку стартапам та інноваційним проектам, стимулює їх розвиток і впровадження новаторських ідей на практиці. Основні аспекти, які відображають роль венчурного фінансування у зростанні інноваційного розвитку економіки, включають наступні аспекти (Рис. 1.6):

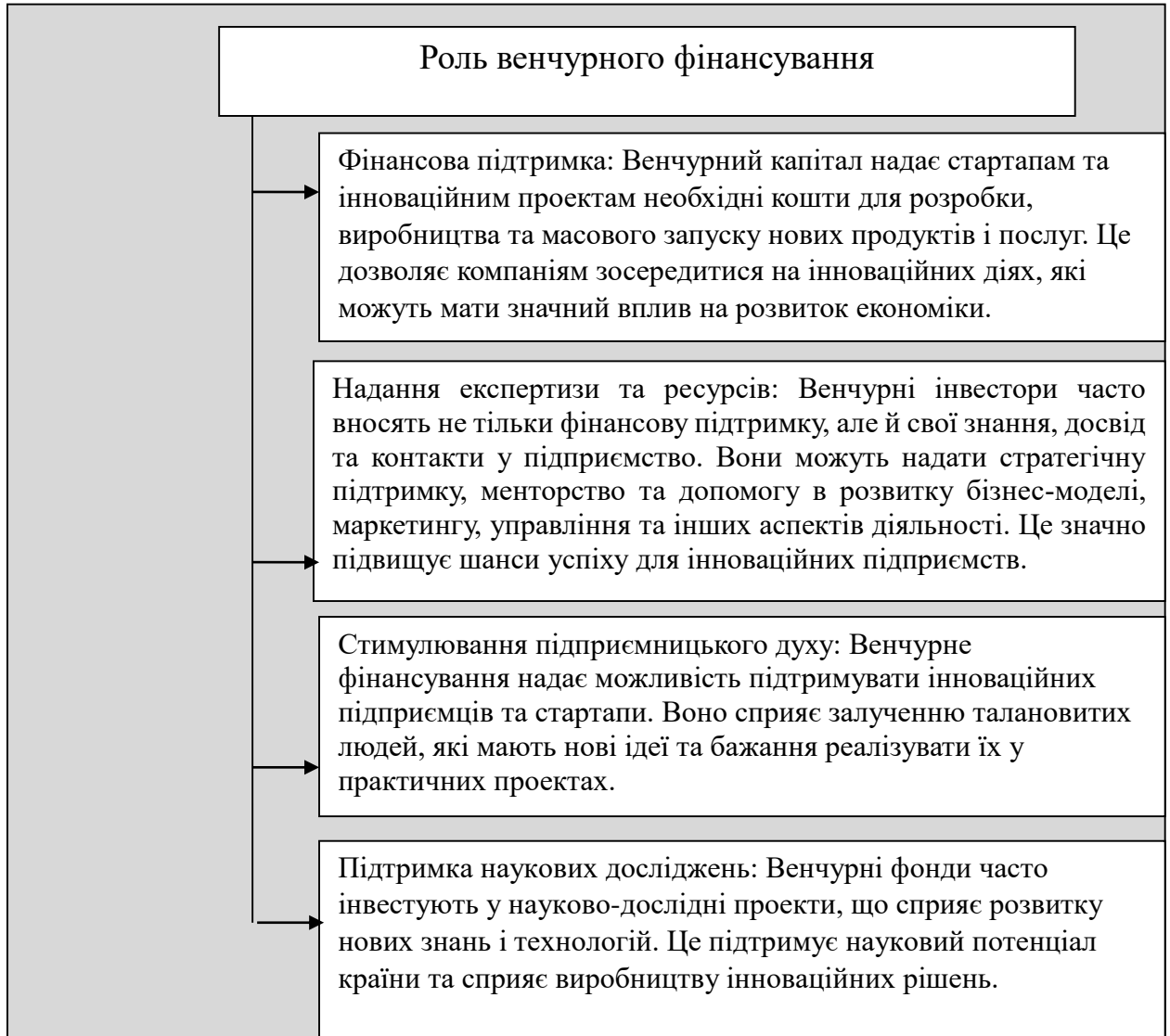

Рисунок 1.6 – Роль венчурного фінансування у зростанні інноваційного розвитку економіки

Джерело: складено автором на основі [16]

Усі ці аспекти підкреслюють важливість венчурного фінансування у зростанні інноваційного розвитку економіки. Воно стимулює створення нових продуктів, технологій та бізнес-моделей, сприяє залученню талановитих підприємців та сприяє сталому економічному прогресу.

Венчурний капітал відіграє вирішальну роль у розвитку інноваційної моделі сучасної економіки. Він забезпечує фінансову підтримку та ресурси для стартапів та молодих компаній з високим потенціалом зростання. Венчурні інвестори готові взяти на себе високий ризик, інвестуючи в інноваційні проекти, які можуть перетворитися на перспективні підприємства. Це сприяє створенню нових робочих місць, прискорює технологічний прогрес та забезпечує конкурентоспроможність економіки.

Основні характеристики венчурного капіталу, такі як спеціалізація, високий рівень ризику, довгострокові інвестиції та підтримка підприємств, роблять його важливим інструментом для розвитку інноваційного підприємництва. Венчурний капітал допомагає командам зреалізувати свої ідеї, перетворити їх на життя та пройти шлях від початкової стадії до успішного бізнесу.

У сучасному світі, де швидкість змін і технологічний розвиток є ключовими факторами, венчурний капітал стає драйвером інновацій та економічного зростання. Він стимулює підприємницьку активність, сприяє розвитку нових галузей та трансформації традиційних індустрій. Залучення венчурного капіталу в економіку є необхідним для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни.

РОЗДІЛ 2.

ТЕНДЕНЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ

2.1. Характеристики інвестиційно-інноваційних процесів у вітчизняній економіці

Інвестиційно-інноваційні процеси є важливим елементом розвитку будь-якої країни, включаючи Україну. Протягом останніх десятиліть Україна пройшла складний шлях еволюції у сфері інвестицій та інновацій, і цей процес має великий потенціал для подальшого розвитку країни. На сучасному етапі, Україна зрозуміла важливість привертання інвестицій і створення сприятливого інвестиційного клімату. Уряд вживає заходів для поліпшення бізнес-середовища, спрощення процедур інвестування та залучення прямих іноземних інвестицій. Відбулися позитивні зміни в законодавстві та реформуванні податкової системи, що сприяють залученню більшого обсягу інвестицій.

Інноваційний потенціал України поступово розширюється. В країні з'являються інноваційні стартапи, дослідницькі центри та технологічні парки. Заходи підтримки інноваційних проектів, такі як створення фондів підтримки стартапів та розвиток інфраструктури для інноваційних підприємств, сприяють зростанню інноваційної активності в країні. Окрім цього, зростає інтерес до високотехнологічних галузей, таких як інформаційні технології, біотехнології, відновлювана енергетика та інші. Це стимулює розвиток науково-дослідницьких проектів і сприяє перетворенню України в інноваційний центр [17, с. 46].

Незважаючи на позитивні зрушення, в Україні ще є проблеми, які потребують уваги. Недостатня доступність кредитних ресурсів, низький рівень довгострокового фінансування та відсутність дієвої системи комерціалізації

наукових розробок є одними з основних викликів, які необхідно вирішити. Для подальшого розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні важливо забезпечити стабільність політичного середовища, продовжувати реформування законодавства та підтримку держави для бізнесу та інвесторів. Також необхідно зміцнювати співпрацю між урядом, бізнесом, науковими установами та освітніми закладами для сприяння інноваційному розвитку.

Для того, щоб проаналізувати основні аспекти інвестиційно-інноваційного розвитку України, перш за все, проаналізуємо динаміку капітальних інвестицій в нашій державі в період 2018-2022 рр. (Рис. 2.1.).

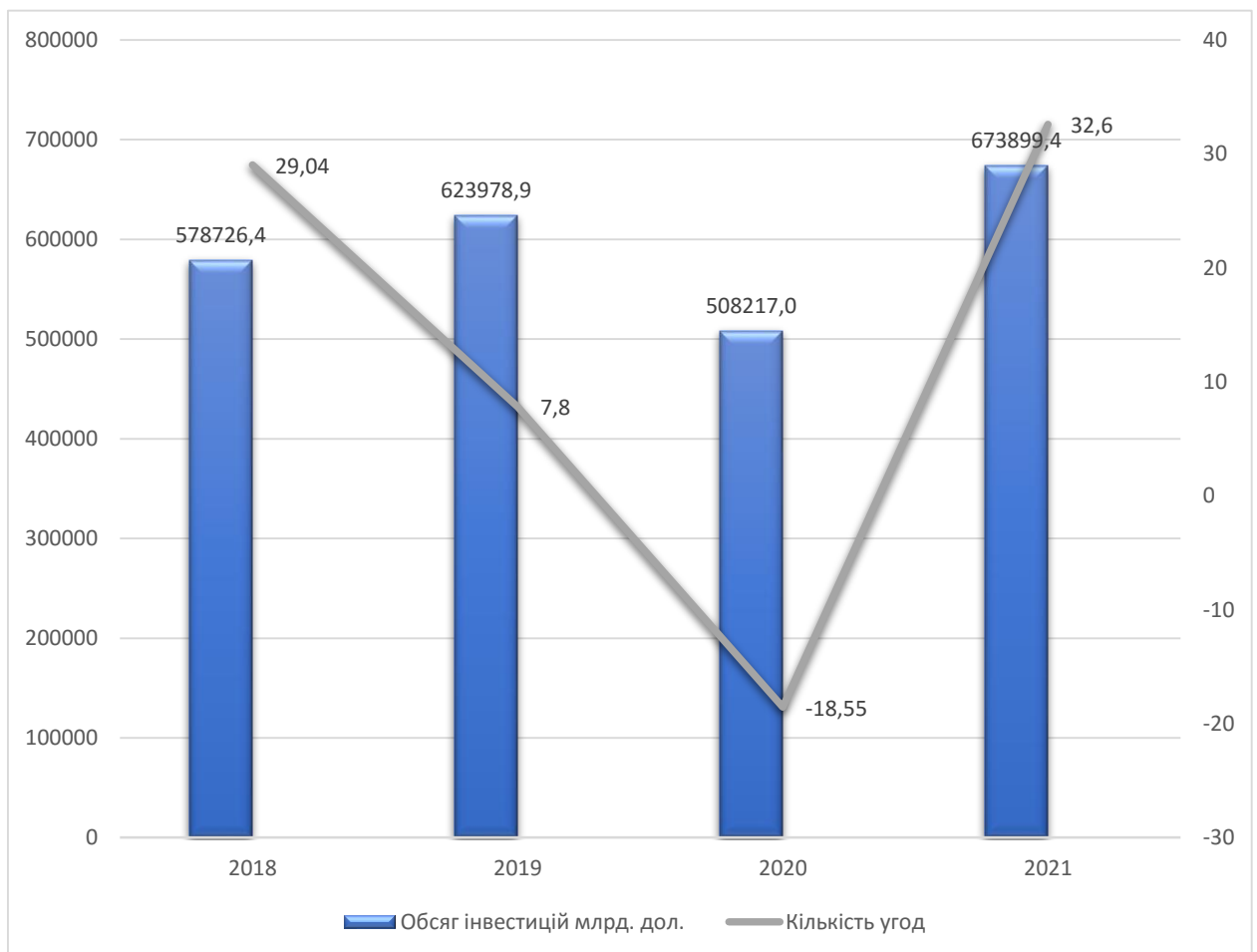

Рисунок 2.1 – Обсяг капітальних інвестицій у 2018-2021 рр. та темпи їх зростання, млн. грн. та у %

Джерело: розроблено автором за даними [18]

Як видно з рисунку 2.1, протягом досліджуваного періоду, обсяг капітальних інвестицій в нашій державі протягом досліджуваного періоду 2018-

2021 рр. мав загальну тенденцію до зростання: за ці 4 роки їх обсяг збільшився на 95172 млн. грн. Якщо досліджувати окремі роки, то найбільші темпи зростання мали місце у 2021 році у порівнянні 2020 роком: 32,6%, а найменшими вони були у 2020 році у порівнянні із 2019 роком: -18,55%.

Зазначимо, що капітальні інвестиції відіграють критичну роль у інноваційному розвитку України. Вони є ключовим фактором, що стимулює впровадження нових технологій, підвищення продуктивності та покращення конкурентоспроможності країни. Україна має значний потенціал у сфері інноваційного розвитку, і капітальні інвестиції відіграють важливу роль у реалізації цього потенціалу. Це вимагає активної підтримки уряду, сприяння підприємництву та створення сприятливого інвестиційного клімату. Забезпечення стабільності, прозорості та доступності фінансових ресурсів для інноваційних проєктів є важливими завданнями для досягнення успішного інноваційного розвитку України.

Також, проаналізуємо структуру капітальних інвестицій протягом досліджуваного періоду

Таблиця 2.1 – Структура капітальних інвестицій за галузями, в млн. грн. в 2018-2021 рр.

Структура галузей	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення 2021/2018 рр. (+/-)
Сільське господарство,	66104,1	59129,5	50679,7	69950,3	
Промисловість	199896,0	254196,2	180537,4	242922,9	
Будівництво	55993,9	62346,6	39614,9	55724,6	
Інформація та телекомунікації	29884,9	21063,4	22381,6	23858,6	
Державне управління й оборона. обов'язкове соціальне страхування	44597,8	54305,5	62303,6	73982,9	
Освіта	4460,0	4788,7	3740,2	3866,5	

Продовження таблиці 2.1.

Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	8138,8	9484,6	14835,6	21779,2	
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	3663,2	4146,2	2772,8	4423,1	
Всього					
Частка в загальній структурі, у %					

Джерело: розроблено автором за даними [18]

Як видно з даних в таблиці 2.1, протягом досліджуваного періоду більшість капітальних інвестицій в нашій державі була направлена в такі галузі як промисловість, сільське господарство, будівництво та державне управління та оборону. Якщо в цілому досліджувати абсолютне відхилення даних категорій, то найбільше зростання показали такі сектори як промисловість охорона здоров'я (+13640,4 млн. грн.). В той же час, відмітимо доволі низький рівень капітальних витрат на освіту, а також інформацію та телекомунікації в загальній структурі капітальних інвестицій.

В той же час відмітимо, що відсутність достатніх інвестицій у модернізацію та заміну застарілого обладнання є причиною значного зношення основних засобів. Часто підприємства в Україні змушені продовжувати використовувати застарілі технології та машини, оскільки вони не мають фінансових можливостей для придбання нових основних засобів. Це призводить до падіння ефективності виробництва, збільшення витрат на обслуговування та ремонт старого обладнання, а також зниження конкурентоспроможності підприємств. Саме проблема зростання рівня капітальних інвестицій є однією з найбільш значущих в перспективі інноваційного розвитку.

Також, слід дослідити інноваційну складову діяльності підприємств в Україні. В наступній таблиці 2.2 буде подано кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності.

Таблиця 2.2 – Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності та їх питома вага у загальній кількості підприємств у 2016-2020 рр., одиниць та %

	Кількість інноваційно активних підприємств, одиниць/		Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості підприємств, %	
	2016-2018 рр.	2018-2020 рр.	2016-2018 рр.	2018-2020 рр.
Усього	8173	2281	28,1	8,5
Промисловість	4060	1550	29,5	12,9
Інформація та телекомунікації	619	121	31,5	6,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	568	133	15,5	3,6
Фінансова та страхова діяльність	222	12	38,3	6,5
Наукові дослідження та розробки	114	79	37,4	27,4
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	154	19	34,0	4,4

Джерело: розроблено автором за даними [18]

З даних в таблиці 2.2 видно, що протягом досліджуваного періоду спостерігалася критична ситуація стосовно зменшення кількості та питомої ваги інноваційно активних підприємств. Так, якщо брати найбільший сектор промисловості, то в період 2018-2020 років, частка зменшилася до 13%, в той час як в 2016-2018 вона складала 31,5%. І така ситуація має місце по усім дослідженим галузям.

Низька питома вага інноваційно активних підприємств в Україні може пояснюватися декількома факторами. Це і недостатній рівень фінансування, а

також нестача доступних фінансових ресурсів та ефективних механізмів кредитування та інвестування ускладнює здійснення досліджень та розробок, впровадження нових технологій та створення інноваційних продуктів. Недостатня співпраця між науковими установами, вищими навчальними закладами та бізнес-середовищем також впливає на низьку питому вагу інноваційно активних підприємств. Відсутність ефективних механізмів передачі технологій та обміну знаннями обмежує інтеграцію наукових досліджень та розробок у виробничі процеси та затримує впровадження інноваційних рішень.

Також, слід проаналізувати питому вагу витрат на «research and development» на наступному рисунку 2.2 за період 2017-2021 рр.

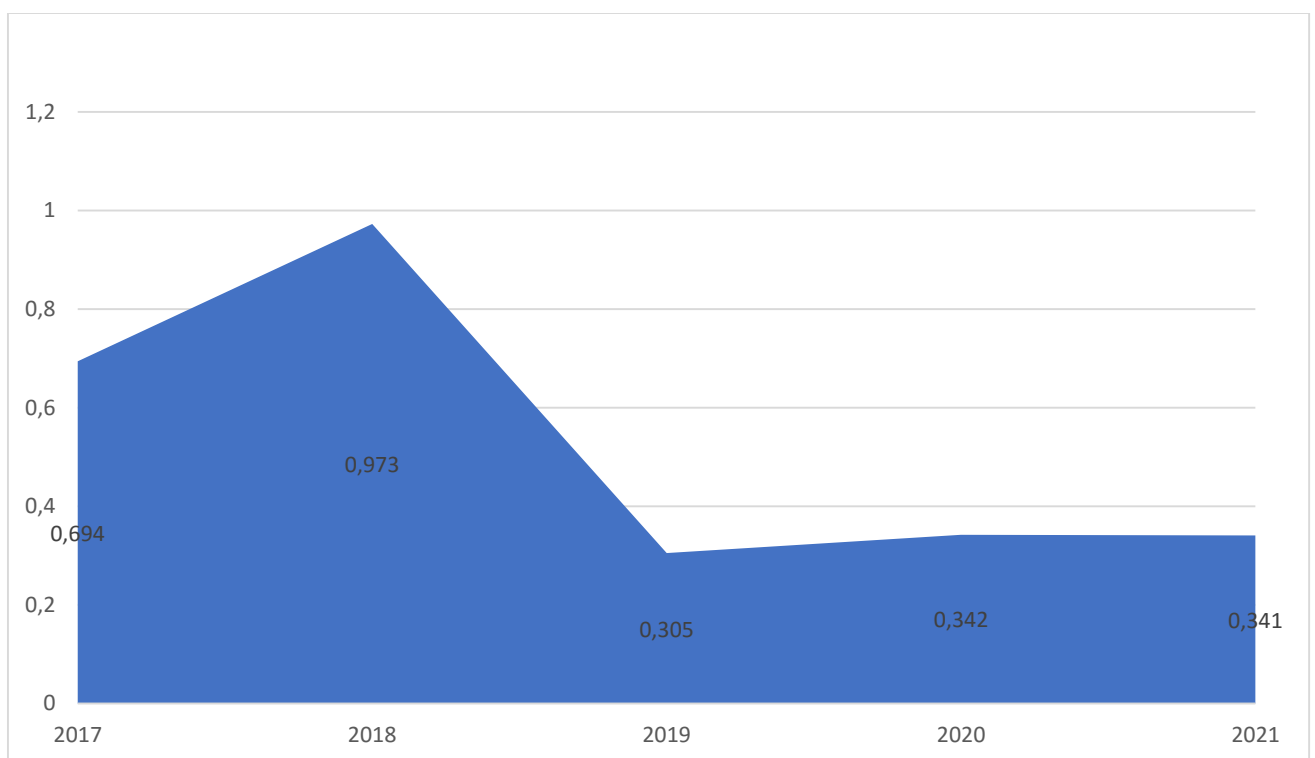

Рисунок 2.2 – Частка витрат на інновації та розробки у структурі ВВП в період 2017-2021 років, у %

Джерело: розроблено автором за даними [18]

З даних рисунку 2.2 видно, що загальна частка витрат на інновації та розробки в структурі валового внутрішнього продукту України, мала також

негативну тенденцію: за досліджувані 5 років, це співвідношення зменшилося на 0,353%. В той час, коли в розвинених країнах, цей показник знаходиться в межах від 1% до 3%, ми маємо набагато менші показники.

Низька питома вага витрат на інновації та розробки у структурі ВВП України може бути пояснена економічною нестабільністю та недостатнім рівнем доступності фінансування для інноваційних проектів. Високі витрати на обслуговування позик, відсутність спеціалізованих інвестиційних фондів та складні процедури отримання фінансування створюють перешкоди для інноваційного розвитку. Для зміни ситуації і підвищення питомої ваги витрат на інновації та розробки у структурі ВВП України необхідні комплексні заходи. Це включає створення сприятливого інвестиційного клімату, спрощення процедур отримання фінансування, створення спеціалізованих фондів підтримки інновацій та зміцнення співпраці між бізнесом, науковими установами.

Також, слід проаналізувати динаміку венчурного ринку в нашій країні за аналогічний період. Для початку проаналізуємо динаміку обсягу угод в 2018-2022 рр. (Рис. 2.3.).

У 2022 році в Україні спостерігалось значне зниження обсягу венчурного інвестування, яке склало 74% відносно 2021 року. Це зменшення частково пояснюється загальним економічним спадом у світі, оскільки у ЄС та США обсяги венчурних інвестицій знизилися на 20-30% протягом 2021-2022 років. Особливо велике зменшення спостерігалось в угодах на стадіях Growth and Secondary, які зазвичай становлять значну частину загального обсягу угод. Звичайно, війна внесла свої корективи, і рівень венчурного фінансування знизився нижче рівня 2018 року.

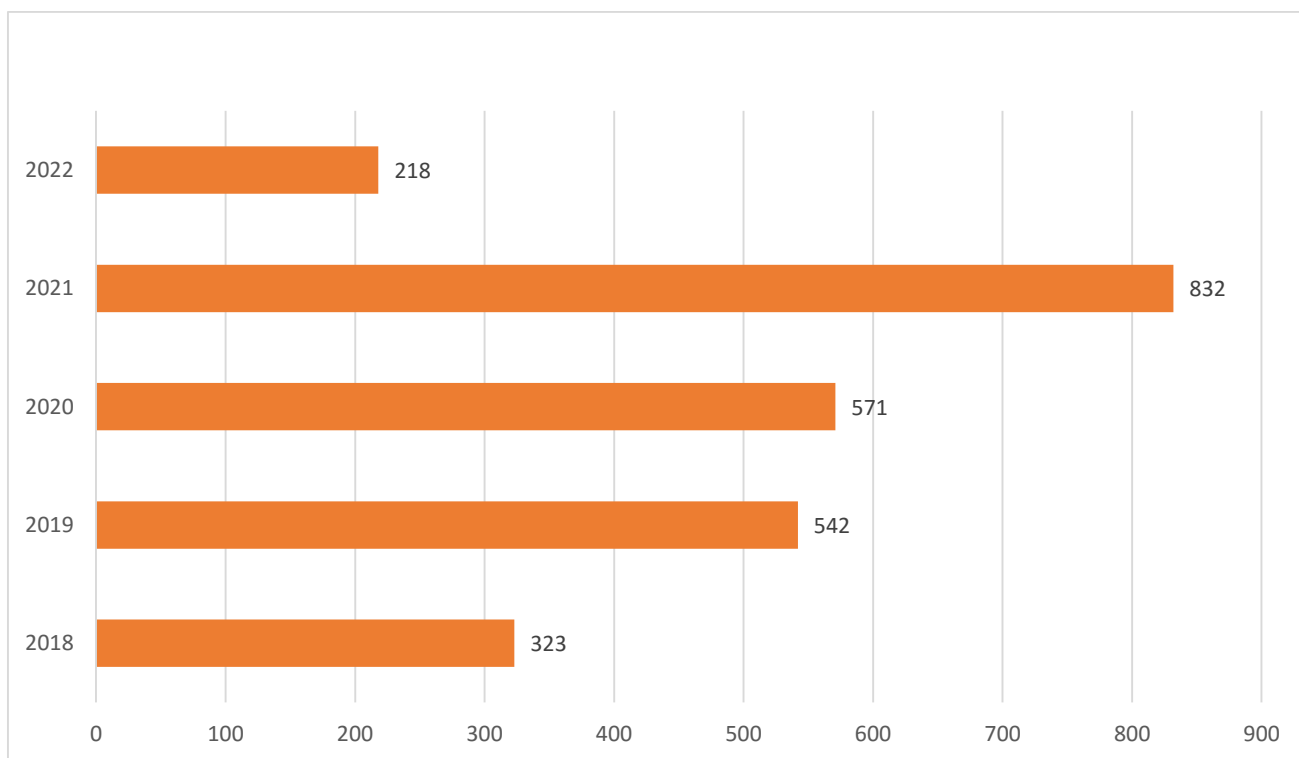

Рисунок 2.3 – Обсяг венчурних угод в Україні протягом 2018-2022 років, млн. дол.

Джерело: розроблено автором за даними [19]

Більшість українських технологічних компаній, орієнтованих на глобальний або американський ринок продовжили зростати в доходах навіть не зважаючи на зниження нових інвестицій на 74%. Отже, загалом 2022 рік був не дуже поганим з точки зору зростання.

Якщо досліджувати останній 2022 рік, то на чотири українські компанії залучили 62% від усього обсягу інвестицій за 2022 рік. У липні 2022 року компанія Airslate залучила 51,5 млн доларів США від G Squared і UiPath Ventures. Оцінка Airslate досягла 1,25 мільярда доларів США, що дозволило віднести компанію до числа єдинорогів.

Також, компанія Preply підняла 50 млн доларів США у раунді серії С під керівництвом Owl Ventures. Загальний обсяг інвестицій у Preply досяг 100 млн доларів США. У 2022 році і на початку 2023 року компанія Fintech Farm залучила 22 млн доларів США від Nordstar, Chrome Capital та інших. Минулого року Fintech Farm також закрила початковий раунд обсягом 7,4 млн доларів

США, довівши загальний обсяг до майже 30 млн доларів США. У серпні 2022 року Spin.ai заклав раунд серії А на 16 млн доларів США від Blueprint Equity, Blu Ventures і Santa Barbara Venture Partners.

Окрім цього, проаналізуємо кількість укладених угод стосовно венчурного фінансування протягом 2018-2022 рр. (Рис. 2.4.).

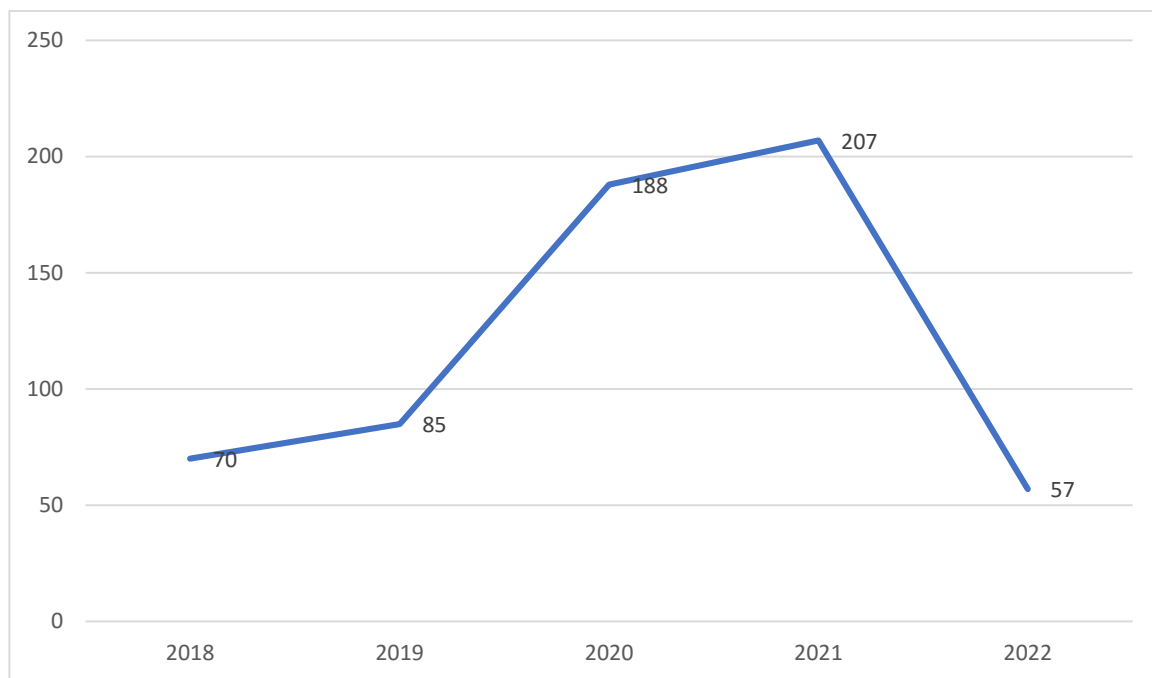

Рисунок 2.4 – Динаміка кількості угод стосовно венчурного фінансування у 2018-2022 рр., од.

Джерело: розроблено автором за даними [19]

З рисунку 2.4 видно, що в 2022 році, аналогічно кількості угод стосовно венчурного фінансування в нашій державі значно зменшилася. В цілому, у 2022 році у порівнянні із 2018 роком, кількість угод зменшилася на 13 одиниць, а різниця з 2021 роком – зменшення більш ніж 3 рази. Проте враховуючи сучасні турбулентні умови вітчизняної економіки, така ситуація є прийнятною в цілому.

Здійснений аналіз дозволив нам визначити основні проблеми, які стримують ефективний інноваційно-інвестиційний розвиток в нашій державі. існують певні виклики, які потребують уваги. Недостатня доступність фінансування, високі адміністративні та правові бар'єри, недостатній рівень

співпраці між секторами та недостатня підтримка держави для інноваційних проєктів є основними факторами, які обмежують інвестиційно-інноваційні процеси в країні. Всі ці фактори сприяли тому, що протягом останніх 4-5 років, обсяг витрат на інновації та кількість інноваційно-активних підприємств мали негативну тенденцію. Окремим позитивним фактором є розвиток венчурного фінансування та стартапів, проте війна тут внесла свої корективи також, сповільнивши темпи розвитку даного сектору.

Для подальшого розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні необхідно забезпечити стабільність політичного середовища, сприяти підтримці інноваційних підприємств, забезпечити доступність фінансування, спростити адміністративні процедури та зміцнювати співпрацю між бізнесом, науковими установами та освітніми закладами. Тільки через такі комплексні заходи Україна зможе реалізувати свій потенціал у сфері інвестицій та інновацій, забезпечити стійке економічне зростання та покращення якості життя громадян.

2.2. Місце та роль венчурних ІСІ на фінансовому ринку України

Венчурні інвестиційні фонди (ВІФ) в Україні є важливою складовою фінансового ринку, спрямованою на фінансування інноваційних та перспективних проєктів. Вони грають критичну роль у підтримці стартапів та молодих підприємств, які не мають достатніх фінансових ресурсів для розвитку та реалізації своїх ідей.

Венчурні інвестиційні фонди діють як посередники між інвесторами та підприємцями. Їх основна мета - інвестувати гроші в обіцяючі проєкти з високим потенціалом прибутковості, а також надавати підтримку та експертні знання підприємцям. Це дозволяє залучати ризикований капітал для реалізації інноваційних ідей та створення нових робочих місць.

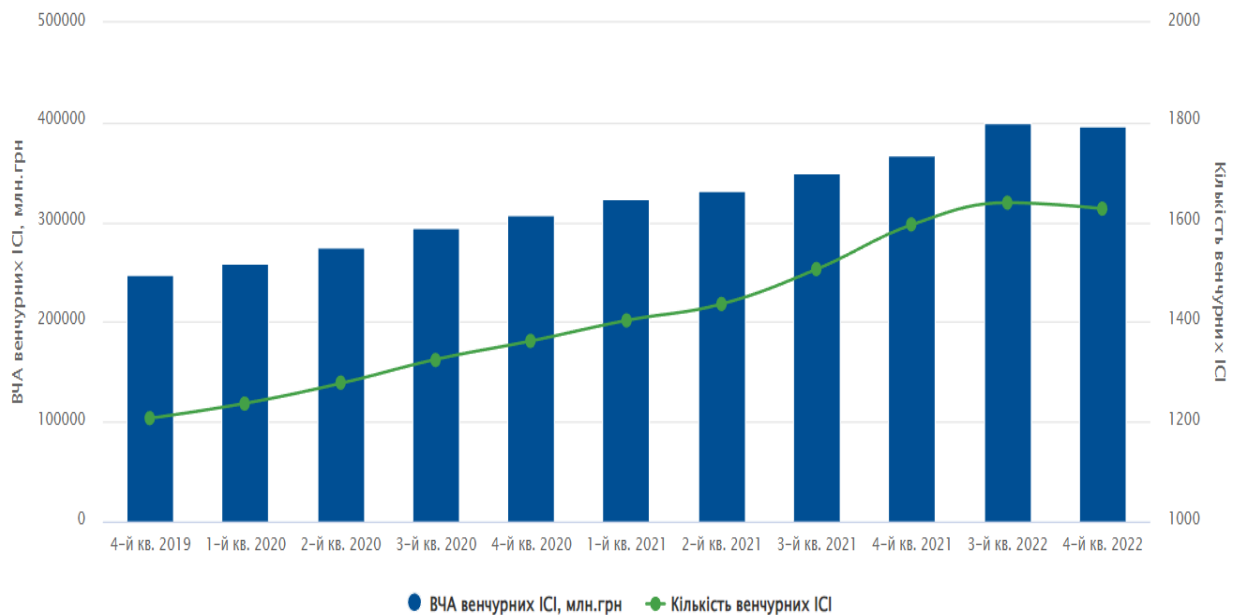

Рисунок 2.5 – Вартість чистих активів венчурних ІСІ та їх кількість в період 2019-2022 рр., млн. грн. та од.

Джерело: розроблено автором за даними [19]

Як видно з рисунку 2.5, протягом досліджуваного періоду, обсяг чистих активів венчурних ІСІ мав постійну тенденцію до зростання, навіть незважаючи на початок війни та вторгнення росії. В цілому за ці 3 роки, вартість чистих активів зросла на 148 597 млн. грн. або на 60,02%. Окремо відзначимо, що кількість венчурних інститутів спільного інвестування також зростала, і на кінець 2022 року, вона досягла показника в 420 одиниць.

У 2022 році спостерігалася різноспрямована динаміка чистих активів венчурних інвестиційних суб'єктів (ІСІ) та інших секторів фондів. Зокрема, відбулося значне зменшення чистих активів в останніх через відтік капіталу з відкритих фондів та зменшення кількості звітів у решті секторів. Це призвело до скорочення частки невенчурних інвестиційних суб'єктів у загальному обсязі валових активів галузі більш ніж на півтора рази - з 6.6% до 4.0%.

Одним з головних викликів, з якими стикаються венчурні інвестиційні фонди в Україні, є відсутність достатнього фінансового попиту на ринку. Це пов'язано зі зниженою готовністю українських інвесторів ризикувати та інвестувати в інноваційні проекти. Брак досвіду і розуміння венчурного

інвестування можуть призвести до обмеженої активності фондів та недостатньої підтримки стартапів.

Крім того, законодавча та регуляторна база венчурного інвестування потребує подальшого розвитку та вдосконалення. Наявність сприятливого законодавства, яке враховує особливості венчурного інвестування, може сприяти залученню більшого обсягу інвестицій та заохочувати українських та зарубіжних інвесторів.

Однак, венчурні інвестиційні фонди в Україні виявляють позитивні тенденції та потенціал для подальшого розвитку. Зростаюча кількість активних фондів, поява спеціалізованих технологічних парків та інкубаторів сприяють створенню сприятливої екосистеми для інноваційних підприємств. Державні програми підтримки інновацій та стартапів також сприяють розвитку венчурного інвестування.

Далі, проаналізуємо структуру інвесторів венчурних інститутів спільного інвестування в Україні в 2021 та 2022 роках (Рис. 2.6).

Таблиця 2.3 – Структура активів венчурних ІСІ за 2020-2022 рр., у %

	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Інші активи		86,1%	85,7%
Нерухомість		3,9%	5,6%
Грошові кошти та банківські депозити		2,7%	1,6%
Банківські метали		0,0%	0,0%
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)		0,5%	0,3%
Облігації місцевих позик		0,1%	0,0%
Акції		1,7%	1,7%
Облігації підприємств		3,0%	3,0%
Ощадні сертифікати		0,0%	0,0%
Векселі		1,0%	0,8%
Заставні		0,0%	0,0%
Інші ЦП	1,5%	1,0%	1,3%
Цінні папери		7,2%	7,1%

Джерело: розроблено автором за даними [20]

З даних в таблиці 2.3 видно, що протягом досліджуваного періоду, основна частина активів венчурних інститутів спільного інвестування – це стаття «Інші активи». Її частка протягом досліджуваного періоду залишалася відносно стабільною (85-86%). Щодо цінних паперів, то їх питома вага за досліджувані 3 роки зменшилася, і склала відповідно станом на кінець 2022 року 7,1%(-2,5%).

Також, розглянемо структуру інвесторів венчурних інститутів спільного інвестування. Даний аналіз дозволить нам визначити основних дійових осіб, які зацікавленні в придбанні активів такого типу. Цю структуру буде подано на наступному рисунку 2.6.

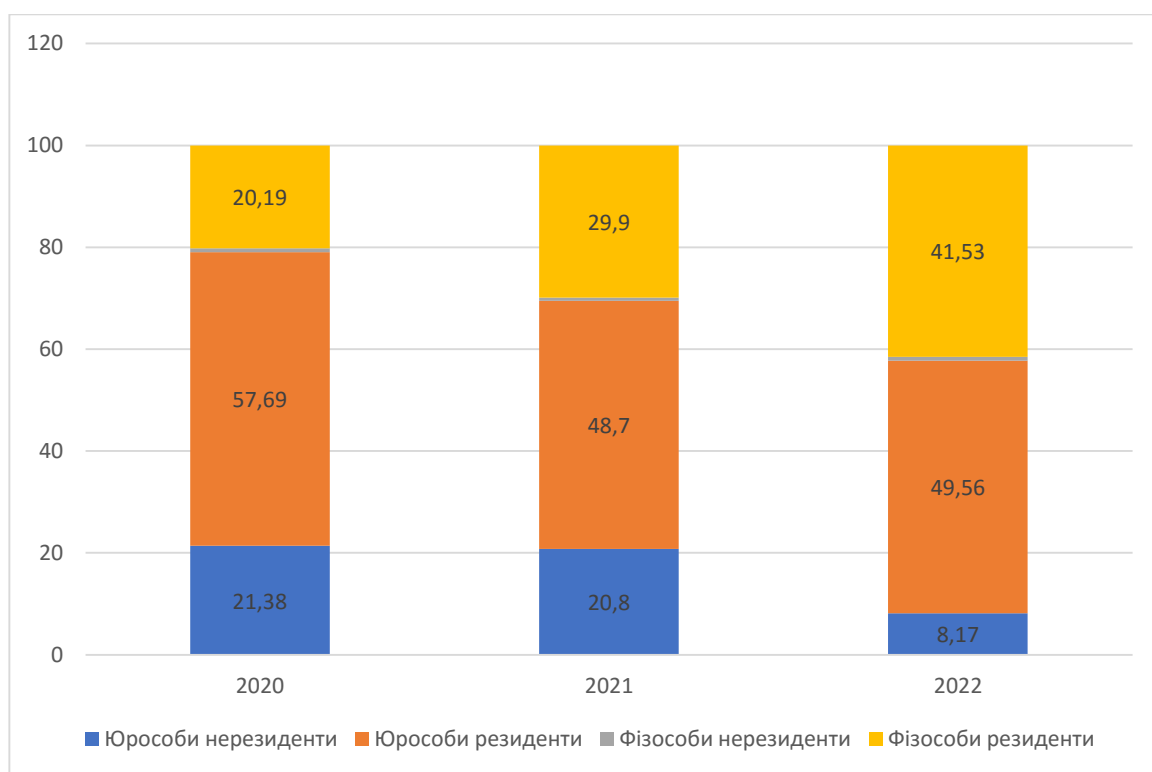

Рисунок 2.6 – Структура інвесторів венчурних ІСІ за 2020-2022 рр., у %

Джерело: розроблено автором за даними [20]

З даних рисунка 2.6 можна відзначити, що протягом досліджуваного періоду, основна частина інвесторів вітчизняних венчурних інститутів спільного інвестування – це юридичні особи резиденти, і хоча частка їх володіння протягом досліджуваного періоду зменшилася на 8,13%, станом на кінець 2022 року вона залишалася доволі вагомою (49,56%). Також, протягом

досліджуваного періоду зменшилася частка і юридичних осіб нерезидентів – на 13,29%. Проте враховуючи умови війни така ситуація є вкрай логічною, і свідчить можливі побоювання іноземних інвесторів в цілому. З іншої сторони – можемо визначити позитивний факт зростання частки фізичних осіб нерезидентів, яка за 3 роки виросла на 21,34%. Такий тренд однозначно є позитивним з точки зору залучення пересічного населення в процес інвестування на фінансовому ринку. За рахунок продовження таких дій можливим буде подальше зростання обсягу фінансових заощаджень громадян та їх перетворень у важливий інвестиційний ресурс.

Слід також відзначити, що частка венчурних інститутів спільного інвестування, станом на кінець 2022 року, складала більше 90% від тих фондів, які досягли нормативів (рис. 2.7.)

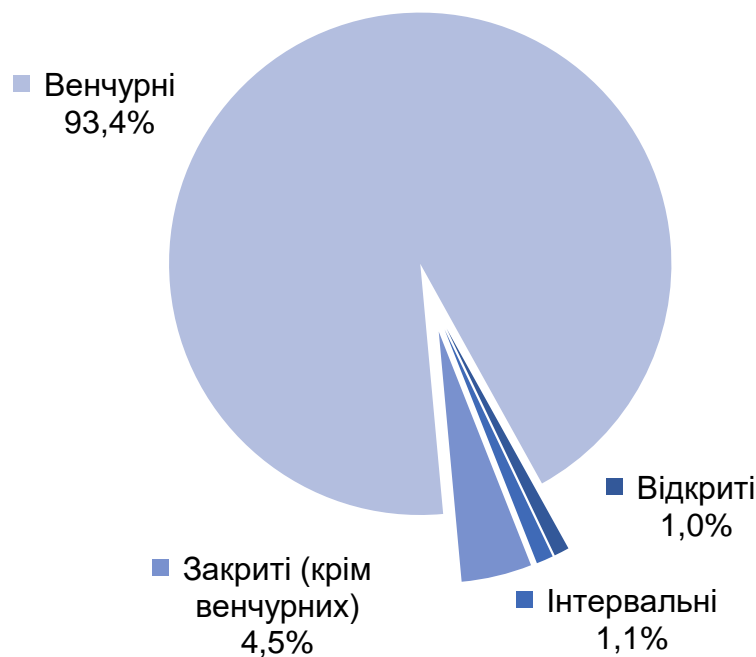

Рисунок 2.7 – ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на кінець 2022 р.

Джерело: розроблено автором за даними [20]

Відзначимо, що протягом року кількість сформованих діючих венчурних корпоративних інвестиційних фондів (КІФ) зросла на 41, що становить приріст на 4.5%. У той же час, кількість венчурних паїв інвестиційних фондів (ПІФ)

зменшилася на 9, що становить зниження на 1.3% (згідно з таблицею 1). Всього на кінець грудня було 944 венчурних КІФ, що становило 54.2% від загальної кількості сформованих інвестиційних суб'єктів (ІСІ), що на 1.4% більше, ніж у попередньому році. Подальше зростання складової венчурних фондів становило 93.4% від загальної кількості фондів, що свідчить про незначний приріст у порівнянні з попереднім роком (згідно з рисунком 2). Усього станом на 31 грудня 2022 року було 1627 венчурних інвестиційних суб'єктів, що означає зростання на 2.0% протягом року [20].

Розширення галузі інвестиційних суб'єктів (ІСІ) продовжувалося завдяки зростанню числа нових венчурних корпоративних інвестиційних фондів (КІФ). У той же час, пул паїв інвестиційних фондів (ПІФ), які готувалися до досягнення нормативних показників, зменшився на декілька фондів. Усього в 2022 році було створено лише два нових ПІФ, тому вони мають незначний вплив на загальну картину розвитку галузі ІСІ.

В цілому ж, у 2022 році, саме завдяки венчурним ІСІ, вітчизняний ринок спільного інвестування продовжив своє зростання. Венчурні інвестиційні суб'єкти, зокрема корпоративні фонди приватного капіталу, залишалися основними інвестиційними механізмами в індустрії та мотиватором росту. Хоча їх діяльність була обмежена регулятором в умовах воєнного стану, вони були особливо актуальними в цей період.

Як висновок слід відзначити, що венчурні ІСІ відіграють важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва та економіки в цілому. Вони є основним джерелом фінансування для стартапів, молодих технологічних компаній та інноваційних проектів. Окрім цього, вони допомагають стимулювати інноваційні зусилля, сприяють комерціалізації наукових розробок та технологій, сприяють створенню нових робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності країни. Вони не тільки забезпечують фінансову підтримку, але й надають підприємцям цінну експертну підтримку, знання та мережу контактів, що сприяє їхньому успіху.

Здійснений нами аналіз дозволив визначити ключові аспекти розвитку венчурних інститутів спільного інвестування в останній роки, та показав їх важливість для розвитку всього ринку спільного інвестування. Ринок венчурних ІСІ показував стабільне зростання навіть в умовах війни, що свідчить про високу ефективність його розвитку та стійкість дл турбулентних умов сьогодення. У 2022 році роль венчурних ІСІ в економіці України зросла, що підтверджується збільшенням співвідношення активів ІСІ до ВВП країни. Вперше з 2015 року це співвідношення перевищило 10%, і це відбулося саме за рахунок стрімкого розвитку венчурних ІСІ.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ З ВРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

3.1. Глобальні координати функціонування венчурного бізнесу

Венчурний бізнес є ключовим фактором розвитку інновацій та економічного зростання в багатьох країнах світу. Він стимулює підприємництво, сприяє впровадженню нових технологій та ідей, та забезпечує фінансову підтримку стартапів і перспективних проєктів. Його розвиток сприяє впровадженню новаторських ідей, підтримці стартапів та перспективних проєктів. У цьому есе розглянемо фактори, що сприяють розвитку венчурного бізнесу в світі.

По-перше, венчурний бізнес отримує значну підтримку від урядів та регуляторних органів. Багато країн активно стимулюють розвиток венчурного капіталу шляхом встановлення спеціальних законодавчих рамок, податкових пільг та державних програм підтримки. Це робить венчурний бізнес більш привабливим для інвесторів та сприяє залученню капіталу.

По-друге, венчурні фонди та інвестори створюють екосистему, яка сприяє розвитку стартапів. Вони надають фінансову підтримку, експертну допомогу, наставництво та доступ до своєї мережі зв'язків. Це дозволяє стартапам отримувати не тільки необхідний капітал, але й цінні знання та ресурси для успішного розвитку своїх проєктів.

По-третє, глобалізація та технологічний прогрес стимулюють розвиток венчурного бізнесу. Завдяки зростанню міжнародної торгівлі та комунікаційних технологій, інвестори можуть здійснювати інвестиції в стартапи з усього світу. Це збільшує доступ до капіталу та розширює можливості партнерства для стартапів.

По-четверте, успіхи венчурного бізнесу стимулюють нові інвестиції. Коли стартапи досягають комерційного успіху, вони можуть залучати інвестиції від більших компаній або здійснювати публічні пропозиції акцій (IPO). Це не лише приносить прибуток інвесторам, але й привертає увагу нових інвесторів, що сприяє подальшому розвитку венчурного сектору [22, с.

Уряди, інвестори та підприємці усвідомлюють важливість венчурного бізнесу як каталізатора інновацій та економічного зростання. Розвиток венчурного бізнесу сприяє створенню нових робочих місць, розвитку нових технологій та підвищенню конкурентоспроможності країни. Тому варто продовжувати підтримувати та розвивати венчурний бізнес, створюючи сприятливі умови для його функціонування.

Перш за все, розглянемо динаміку венчурного фінансування у світі протягом періоду 2018-2022 рр. (Рис. 3.1.).

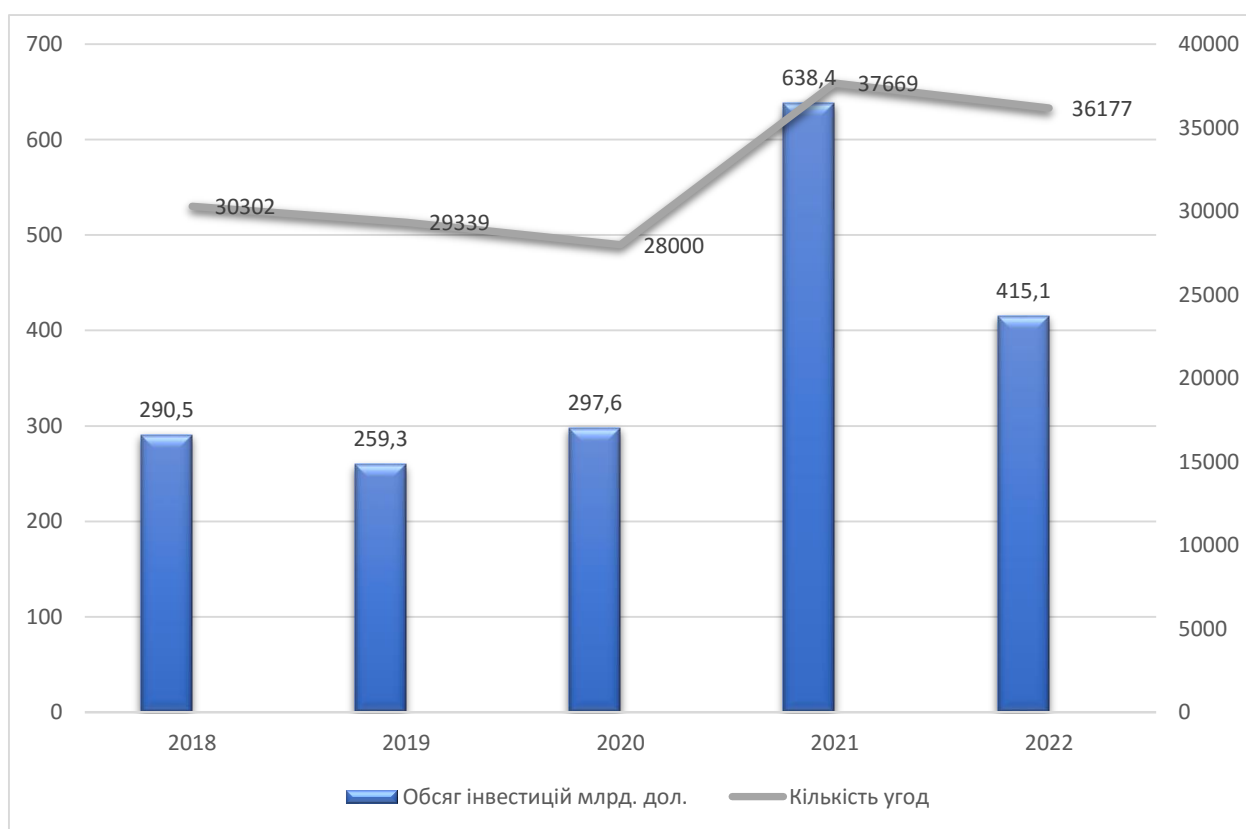

Рисунок 3.1 – Обсяг венчурного фінансування у світі та кількість угод протягом періоду 2018-2022 рр., млрд. дол. та одиниць

Джерело: розроблено автором за даними [22]

З рисунку 3.1 видно, що глобальне фінансування венчурних проєктів досягло 415,1 млрд доларів у 2022 році, що свідчить про зниження на 35% порівняно з рекордними показниками 2021 року. Зниження фінансування особливо відчутне було у другій половині року, з фінансуванням у четвертому кварталі 2022 року на рівні 65,9 млрд доларів — це на 64% менше в порівнянні з попереднім роком, досягаючи показників, що були до пандемії Covid-19. Проте в цілому, якщо порівнювати дані 2018 та 2022 років, то відзначимо значне зростання ринку венчурного фінансування на 124,6 млрд. дол. або на 42,85%, що в цілому свідчить про динамічний розвиток даного сегменту.

Компанії зі Сполучених Штатів склали трохи менше половини (48%) всього фінансування та 34% всіх угод у 2022 році. Деякі з найбільших раундів фінансування у четвертому кварталі 2022 року були виділені компаніям Anduril, Form Energy та NetSPI.

Також, проаналізуємо вартості найбільших угод в сегменті венчурного фінансування у світі протягом останнього кварталу 2022 року. Такий аналіз дасть нам змогу визначити ключові угоди та сектор в яких вони були здійснені. Дану динаміку буде представлено в табл. 3.1.

Як видно з даної таблиці, протягом 2022 року, на ТОП -5 угод на ринку венчурного фінансування у 2022 році припало 6,3% від загальної кількості угод. В цілому така динаміка свідчить про зростання вартості угод на ринку та домінування на ринку компаній з Китаю та США.

Таблиця 3.1. – ТОП-5 угод венчурного фінансування у 2021 роцы

№	Компанія	Обсяг інвестицій	Країна-базування	Інвестори	Галузь	% від ринку
1	Anduril	1,5 млрд. дол.	США	Valor Equity Partners, Andreessen Horowitz, General Catalyst, Lightspeed Venture Partners, 8VC	Промисловість	2,2 %

Продовження таблиці 3.1

2	Horizon Robotics	1 млрд. дол.	США	CARIAD	Інтернет	1,5 %
3	Viva Wallet	869 млн. дол.	Греція	J.P. Morgan Chase & Co.	Телекомунікації	1,3 %
4	ESWIN	574 млн. дол.	Китай	CNBM New Materials Fund, China Life Equity Investment, Shang Qi Capital, Beijing Financial Street Capital Operation Center, CDB Venture Capital	Електроніка	0,9%
5	Form Energy	450 млн. дол.	США	The Rise Fund, ArcelorMittal, Breakthrough Energy Ventures, Capricorn Investment Group, CoatueManagement	Енергія та комунальні послуги	0,7%

Джерело: розроблено автором за даними [22]

Також, слід проаналізувати кількість угод по США та в світі в цілому, що дозволить порівняти обсяг даних угод по усім регіонам світу. (Рис. 2.3.)

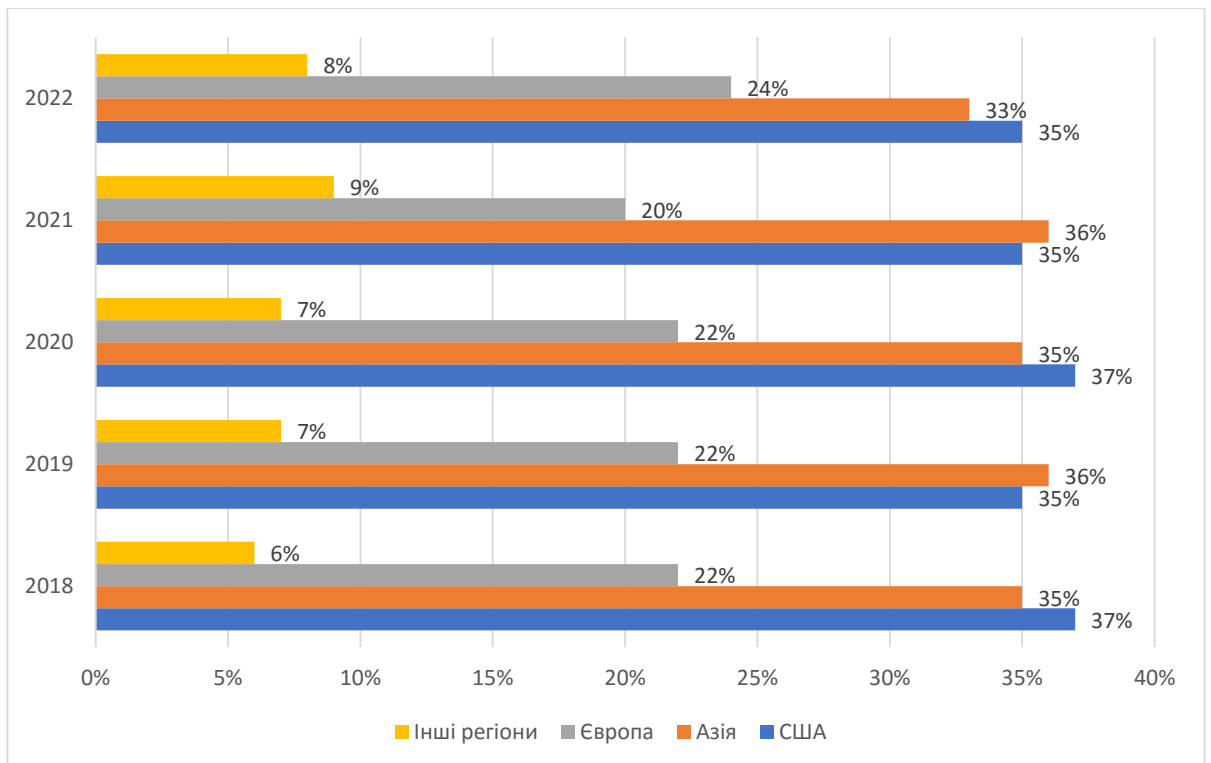

Рисунок 3.2 – Частка регіонів світу по кількості угод, за 2018-2022 рр, у

Джерело: розроблено автором за даними [22]

З рисунку 3.2 можна побачити невеликі зміни в статистичних даних про розподіл кількості угод за регіонами світу. На кінець 2022 року США займали лідерську позицію з часткою угод в 37%, за якими слідувала Азія з показником 35%. Окремо слід відмітити, що європейський регіон досяг рівня в 24%, що є його рекордним показником за всю історію. В цілому ж, протягом періоду стабільність ринку венчурного фінансування.

Окремо, слід здійснити аналіз вартості найбільших за обсягом венчурних угод в розрізі компаній єдинорогів. Ці статистичні дані буде взято за останній квартал 2022 року і він дасть змогу виділити їх основні аспекти (таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2. – Найбільші у світі за вартістю компанії-єдинороги в 4-му кварталі 2022 року

№	Компанія	Обсяг інвестицій, млрд. дол	Країна базування	Індустрія
1	ByteDance	140	Китай	Телекомунікації
2	SpaceX	127	США	Космічна промисловість
3	SHEIN	100	Китай	Інтернет сервіси
4	Stripe	95	США	Виробництво
5	Canva	40	США	Інтернет-сервіси
6	Checkout.com	40	Великобританія	Інтернет сервіси
7	Instacart	39	США	Телекомунікації
8	Databricks	38	США	Інтернет-сервіси
9	Revolut	33	Великобританія	Телекомунікації
10	Epic Games	31,5	США	Телекомунікації

Джерело: розроблено автором за даними [22]

В цілому, компанії-єдинороги є стартапами, що досягли оцінки більше 1 мільярда доларів і є успішними у венчурному фінансуванні. Вони представляють собою високопотенційні проекти зі значними можливостями росту та успіху на ринку. Компанії-єдинороги зазвичай залучають значні суми венчурного капіталу, що дозволяє їм розвиватися, впроваджувати нові технології, розширювати свій бізнес і займати лідируючі позиції на ринку. Ці компанії часто стають символами успіху та інноваційного підприємництва, а їх успіх стимулює подальший розвиток венчурного фінансування та привертає увагу інших інвесторів до цього сегменту. У світі венчурного фінансування існує значна кількість компаній-єдинорогів. Деякі з найвідоміших та найуспішніших компаній-єдинорогів включають Uber, Airbnb, SpaceX, Alibaba, технології, електронна комерція, фінанси, біотехнології та інші.

Однак, варто враховувати, що успіх компаній-єдинорогів не завжди гарантується, і багато стартапів не досягають таких високих показників. Також, оцінка «єдинорога» може бути змінена в подальшому в залежності від фінансових результатів та ринкової ситуації.

Як видно з даних в таблиці 3.2, у четвертому кварталі 2022 року найбільший обсяг фінансування для компаній-єдинорогів мали компанії зі США, за якими йшли китайські компанії та компанії з Великобританії. В основному вони представляють різні сектори, такі як технології, електронна комерція, інтернет-сервіси та телекомунікації.

Варто також проаналізувати найбільших інвесторів на глобальному ринку венчурного фінансування у 2022 році та визначити їх географічну приналежність. Такий аналіз дасть нам змогу визначити компанії, які здійснюють найбільше інвестицій в стартапи на глобальному ринку в цілому та їх країни походження зокрема.

Таблиця 3.3 – Найбільші інвестори на глобальному ринку венчурного фінансування в 2022 році за кількістю компаній

№	Інвестор	Кількість компаній	Країна
1	SOSV	42	США
2	Gaingels	37	США
3	Andreessen Horowitz	33	США
4	Bpifrance	32	Франція
5	Accel	26	США
6	Anter	25	Сінгапур
7	East Ventures	25	Індонезія
8	Insight Partners	22	США
9	Lightspeed Venture Partners	21	США
10	Alumni Ventures	20	США

Джерело: розроблено автором за даними [22]

Зі статистичних даних в таблиці 3.3 видно, що найбільшими інвесторами на світовому ринку венчурного інвестування були компанії зі Сполучених Штатів Америки. Станом на кінець 2022 року, їх кількість в рейтингу десяти найбільших інвесторів складала 7 компаній. Всього 1 компанія була з Європи загальне домінування на ринку венчурного фінансування США.

Сполучені Штати Америки відіграють визначну роль на світовому ринку венчурного фінансування. Їхнє домінування в цій сфері пояснюється декількома факторами, які допомагають США зберегти своє лідерство. США мають розвинену систему інноваційного підприємництва. Країна привертає талановитих підприємців та інноваційні команди з усього світу, завдяки наявності великої кількості університетів, дослідницьких центрів та технологічних хабів. Це стимулює залучення та розвиток перспективних стартапів, які залежать від венчурного фінансування для свого росту та розвитку.

США мають потужний венчурний капіталовкладення. Велика кількість венчурних фондів, ангелських інвесторів та корпоративних акселераторів знаходяться у США, і вони готові вкладати свої кошти в перспективні проекти. Це надає стартапам доступ до необхідного фінансування для реалізації їхнього потенціалу та розширення. Окрім цього, екосистема венчурного фінансування в США є дуже розвиненою. Вона включає в себе не тільки фінансову підтримку, але й мережі зв'язків, експертну підтримку та наставництво для підприємців. Такі екосистеми, як Силіконова долина, зближують підприємців, інвесторів та інноваційні ресурси, сприяючи спільному розвитку та обміну ідеями.

Також, розглянемо середню та медіанну вартість угод на цьому ринку протягом останніх 5-ти років (рис. 3.3.).

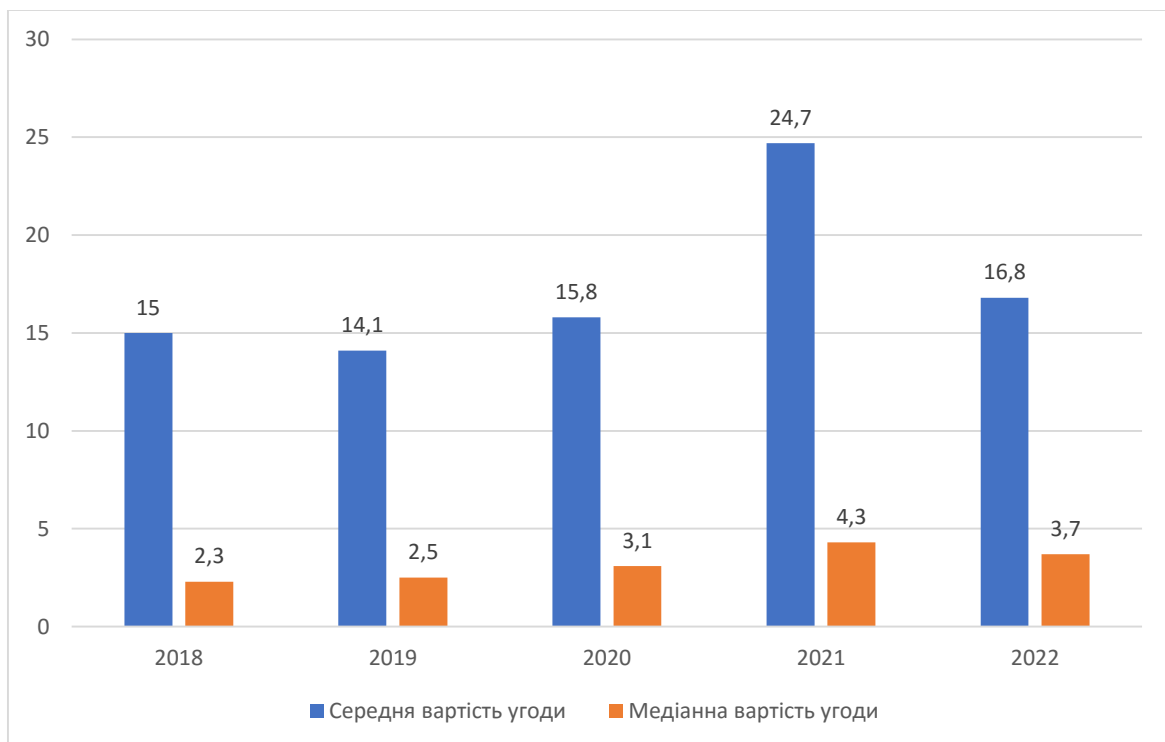

Рисунок 3.3 – Середня та медіанна вартість угод на світовому ринку венчурного фінансування, за 2018-2022 рр., у млн. дол.

Джерело: розроблено автором за даними [22]

З рисунку 3.3 видно, що протягом досліджуваного періоду середня та медіанна вартість угод на світовому ринку венчурного фінансування мали

тенденцію до зменшення в 2022 році у порівнянні із 2021 роком. Проте в цілому за досліджувані 5 років, середня вартість угоди зросла на 1,8 млн. дол. за 1 угоду, а медіанна відповідно на 1,4 млн. дол. за 1 угоду. Такий тренд свідчить про укрупнення вартості однієї угоди.

Як висновок відзначимо, що розвиток венчурного бізнесу є важливим фактором інноваційного розвитку та економічного зростання в світі. Залучення венчурного капіталу, підтримка уряду, створення екосистеми та розвиток міжнародних зв'язків сприяють успіху венчурних проектів. Розвиток венчурного бізнесу впливає на створення нових робочих місць, залучення талановитих підприємців та розвиток нових технологій, що має позитивний вплив на економіку країни. Тому важливо продовжувати підтримувати та розвивати венчурний бізнес, створюючи сприятливі умови для його функціонування.

Необхідно враховувати, що хоча США мають сильну позицію на ринку венчурного фінансування, інші країни поступово збільшують свою присутність. Країни, такі як Китай, Велика Британія, Ізраїль та Індія, активно розвивають свої венчурні екосистеми та залучають увагу інвесторів. Це створює конкуренцію для США, і вони повинні продовжувати інвестувати в інновації та змінюватися, щоб зберегти своє ведуче положення на ринку венчурного фінансування.

3.2. Удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні

Венчурні фонди відіграють важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва та економічного зростання. Україна, як країна з великим потенціалом у галузі інновацій, має можливість розвивати венчурний сектор та привертати інвестиції в перспективні стартапи. Проте, для ефективного

функціонування венчурних фондів необхідно удосконалити модель державного регулювання. У цьому рефераті розглянемо проблеми, що існують у сучасній моделі регулювання венчурних фондів в Україні та запропонуємо шляхи їх вирішення [23].

Перш за все, слід виділити основні проблеми, які притаманні сучасній моделі регулювання венчурних фондів в Україні. Їх основні аспекти подані на наступному рисунку 3.4.

Рисунок 3.4 – Основні проблеми існуючої моделі управління венчурним ринком в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [24, с. 165; 25, с.45]

Існуючі проблеми значно стримують розвиток венчурного фінансування в нашій країні. Удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні має велике значення для розвитку венчурного сектору та привертання інвестицій у перспективні стартапи. Чітке та консистентне законодавство, розширена державна підтримка та встановлення стандартів та кваліфікаційних вимог є ключовими шляхами досягнення цієї мети. При

впровадженні вищезгаданих заходів Україна зможе зміцнити своє місце на глобальному венчурному ринку та сприяти розвитку інноваційного підприємництва.

Саме тому, вважаємо актуальним виділити основні аспекти удосконалення державної моделі регулювання даного ринку. Їх буде подано на наступному рисунку 3.6.

Рисунок 3.5 – Загальні засади удосконалення моделі управління венчурним ринком в Україні

Джерело: розроблено автором на основі [26, с. 132; 27, с.55]

Детальніше розглянемо кожен із аспектів удосконалення, які є критичними для вітчизняного ринку венчурного фінансування.

Якщо досліджувати варіанти удосконалення нормативно-правового регулювання венчурних фондів, то тут слід розробити спеціальний закон, який би регулював діяльність венчурних фондів та встановлював чіткі правила їхньої діяльності. Цей закон повинен включати в себе визначення венчурного фонду, його правовий статус, вимоги до учасників фонду, умови залучення та використання капіталу, порядок нагляду та звітності.

Окрім цього, актуальним є створення спеціалізованого регулятора: для ефективного контролю та нагляду за діяльністю венчурних фондів в Україні можна розглянути можливість створення спеціалізованого регулятора. Цей орган повинен мати компетентність та ресурси для здійснення ліцензування, реєстрації та нагляду за венчурними фондами, а також розроблення та впровадження відповідних правил та нормативів. Виконання цих заходів допоможе створити сприятливе середовище для розвитку венчурного сектору в Україні, привернення інвестицій та сприяння інноваційному підприємництву. Однак, успіх залежить від впровадження цих заходів у практику та співробітництва між урядом, бізнесом та академічними установами для створення сприятливої екосистеми венчурного капіталу.

Розширення державної підтримки: для привертання інвестицій та стимулювання розвитку венчурних фондів необхідно розширити обсяги та поліпшити умови державних програм підтримки. Це може включати збільшення бюджетних коштів, спрощення процедур отримання підтримки та розробку спеціалізованих програм для певних галузей.

Розвиток стандартів та кваліфікаційних вимог: Варто встановити чіткі стандарти та кваліфікаційні вимоги для венчурних фондів. Це допоможе підвищити рівень професійності та відповідальності венчурних фондів, а також покращити довіру інвесторів [28, с. 55].

Розробка методів заохочення венчурних капіталістів в Україні є важливим кроком для стимулювання їхньої активності та залучення інвестицій у венчурний сектор. Нижче наведено деякі методи, які можуть бути використані для заохочення венчурних капіталістів в Україні:

- фінансові заохочення: уряд може надати фінансові стимули венчурним капіталістам, наприклад, шляхом зменшення податкового навантаження на прибуток, отриманий від інвестицій у стартапи. Також можуть бути розроблені спеціальні програми грантів або фінансової підтримки для венчурних фондів, що інвестують у перспективні проекти;

- розвиток інфраструктури: уряд може інвестувати в розвиток інфраструктури, яка сприятиме розбудові венчурного екосистеми. Це може включати створення технологічних парків, інноваційних центрів, спеціалізованих акселераторів та інкубаторів, які надають підтримку та ресурси для розвитку стартапів;

- освіта та менторство: розвиток венчурного капіталу потребує підготовки та підтримки молодих підприємців та інвесторів. Тому важливо розробити програми освіти та менторства для венчурних капіталістів, що допоможуть їм набути необхідних знань, навичок та практичного досвіду [29,

Вироблення ефективної системи захисту інтелектуальної власності є надзвичайно важливим аспектом для стимулювання венчурного фінансування в Україні. Інвестори мають великий інтерес до захисту своїх інтелектуальних активів, таких як патенти, авторські права, товарні знаки та інші форми інтелектуальної власності. Для цього слід підвищити компетентність та ресурси органів інтелектуальної власності, щоб забезпечити ефективний захист прав власників. Це може включати підвищення кваліфікації співробітників, встановлення швидких та ефективних процедур розгляду справ, а також посилення співробітництва з правоохоронними органами.

Також, в плані удосконалення існуючої моделі функціонування венчурного ринку, актуальним є використання зарубіжного досвіду. Наприклад, в європейських країнах та США має місце використання передових практик в сегментів регулювання венчурного ринку, що може бути цінним джерелом вивчення та імплементації практик в інших країнах.

Венчурне фінансування вже досить розвинене, і надається значна увага його розвитку через використання різних преференційних заходів. Ці заходи включають пільги в оподаткуванні, розподілу фінансових ризиків між інвесторами інноваційних проєктів, а також правову та інформаційну підтримку. Наприклад, у США відбувається розподіл на традиційні інвестиційні фонди та фонди прямих інвестицій, де відношення венчурних

грошових коштів до грошових коштів інвестицій становить 1:5. У Європі такого розподілу немає, а венчурні інвестиції розподіляються приблизно порівну з іншими видами інвестицій.

Участь урядів європейських країн у венчурному інвестуванні є значною. Наприклад, у Європі понад 35% венчурних інвестицій належить страховим компаніям і пенсійним фондам. Деякі країни, такі як Великобританія, Німеччина і Франція, використовують податкові стимули для приваблення інвестицій у венчурний сектор. Вони знижують податок на прибуток для венчурних фірм, надають пільги для приватних інвестицій у науково-дослідні та розвідувальні роботи, або не оподатковують кошти, вкладені у ризиковані проєкти .

Наприклад у Великобританії, активно розвивається мережа інкубаторів та акселераторів, які надають підтримку стартапам у вигляді фінансування, менторингу, косвенних послуг та доступу до мережі контактів. Це стимулює залучення талановитих підприємців та сприяє прискоренню розвитку стартапів. Також, в цій країні розвивається концепція інноваційних класів активів, таких як венчурні капіталовкладення, що створює можливості для інституціональних та приватних інвесторів вкладати кошти в стартапи та інноваційні підприємства [30,.с. 115].

Для нашої держави, імплементація досвіду Великобританії в сфері регулювання венчурного ринку може включати адаптацію подібних податкових стимулів, створення спеціалізованих фінансових інструментів, підтримку мережі інкубаторів та акселераторів, а також стимулювання інноваційних класів активів. Важливо при цьому враховувати контекст та потреби власної країни, а також розробляти ефективні механізми нагляду та контролю, щоб забезпечити стабільність і довіру на венчурному ринку.

В цілому відзначимо, що удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні є важливим завданням для сприяння розвитку венчурного сектору і стимулювання інноваційного підприємництва. З метою залучення більшого обсягу венчурних інвестицій і сприяння розвитку

стартапів, необхідно розробити та впровадити ефективну систему нормативно-правового регулювання.

Процес удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів повинен включати кілька ключових аспектів. По-перше, необхідно створити сприятливе правове середовище шляхом розробки та впровадження законодавчих актів, які забезпечують захист прав інвесторів і створюють стимули для венчурних інвестицій. Другим аспектом є розвиток фінансових інструментів та механізмів, що сприяють залученню капіталу венчурних фондів, таких як податкові пільги та фінансова підтримка. Додатково, важливо забезпечити ефективний нагляд і контроль за діяльністю венчурних фондів, щоб запобігти можливим ризикам і забезпечити довіру вкладників. Крім того, активна співпраця між урядом, бізнесом та академічними установами може сприяти створенню сприятливої екосистеми венчурного капіталу, де ідеї та інновації мають можливість реалізуватися.

Удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні є складним процесом, що вимагає залучення різних зацікавлених сторін та ефективного планування та виконання стратегій. Однак, воно має потенціал сприяти розвитку інноваційного підприємництва, залученню інвестицій та створенню нових робочих місць. Продуктивне регулювання венчурних фондів може стати одним із ключових факторів, що сприятимуть економічному зростанню та створенню конкурентоспроможної інноваційної економіки в Україні.

ВИСНОВКИ

Написання даної кваліфікаційної бакалаврської роботи дає змогу зробити відповідні висновки та запропонувати наступні пропозиції:

1. Венчурний капітал та венчурні фонди відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва та економіки в цілому. Вони забезпечують фінансову підтримку та експертну допомогу стартапам та молодим компаніям з високим потенціалом зростання. Основною характеристикою венчурного капіталу є високий рівень ризику, оскільки він інвестується в інноваційні проекти, що несуть з собою непередбачуваність та невизначеність результатів. Однак, венчурні фонди готові взяти на себе цей ризик з метою сприяння розвитку та впровадженню нових ідей та технологій. Венчурні фонди виконують кілька ключових функцій, таких як аналіз та оцінка проектів, фінансова підтримка на ранніх та подальших стадіях розвитку, надання експертної підтримки та управлінського супроводу підприємствам. Вони сприяють створенню нових робочих місць, розвитку інноваційних технологій та впровадженню нових ідей на ринок. Завдяки венчурному капіталу та венчурним фондам, підприємці та інноватори мають можливість реалізувати свої ідеї, отримати фінансову підтримку та отримати необхідну експертизу. Це стимулює розвиток інноваційного підприємництва, сприяє економічному зростанню та створенню конкурентоспроможних галузей.

2. Венчурний капітал відіграє вирішальну роль у розвитку інноваційної моделі сучасної економіки. Він забезпечує фінансову підтримку та ресурси для стартапів та молодих компаній з високим потенціалом зростання. Венчурні інвестори готові взяти на себе високий ризик, інвестуючи в інноваційні проекти, які можуть перетворитися на перспективні підприємства. Це сприяє створенню нових робочих місць, прискорює технологічний прогрес та забезпечує конкурентоспроможність економіки.

Основні характеристики венчурного капіталу, такі як спеціалізація, високий рівень ризику, довгострокові інвестиції та підтримка підприємств, роблять його важливим інструментом для розвитку інноваційного підприємництва. Венчурний капітал допомагає командам зреалізувати свої ідеї, перетворити їх на життя та пройти шлях від початкового стадії до успішного бізнесу. У сучасному світі, де швидкість змін і технологічний розвиток є ключовими факторами, венчурний капітал стає драйвером інновацій та економічного зростання. Він стимулює підприємницьку активність, сприяє розвитку нових галузей та трансформації традиційних індустрій. Залучення венчурного капіталу в економіку є необхідним для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни.

3. Здійснений аналіз дозволив нам визначити основні проблеми, які стримують ефективний інноваційно-інвестиційний розвиток в нашій державі. існують певні виклики, які потребують уваги. Недостатня доступність фінансування, високі адміністративні та правові бар'єри, недостатній рівень співпраці між секторами та недостатня підтримка держави для інноваційних проєктів є основними факторами, які обмежують інвестиційно-інноваційні процеси в країні. Всі ці фактори сприяли тому, що протягом останніх 4-5 років, обсяг витрат на інновації та кількість інноваційно-активних підприємств мали негативну тенденцію. Окремим позитивним фактором є розвиток венчурного фінансування та стартапів, проте війна тут внесла свої корективи також, сповільнивши темпи розвитку даного сектору. Для подальшого розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні необхідно забезпечити стабільність політичного середовища, сприяти підтримці інноваційних підприємств, забезпечити доступність фінансування, спростити адміністративні процедури та зміцнювати співпрацю між бізнесом, науковими установами та освітніми закладами. Тільки через такі комплексні заходи Україна зможе реалізувати свій потенціал у сфері інвестицій та інновацій, забезпечити стійке економічне зростання та покращення якості життя громадян.

4. Венчурні ІСІ відіграють важливу роль у розвитку інноваційного підприємництва та економіки в цілому. Вони є основним джерелом фінансування для стартапів, молодих технологічних компаній та інноваційних проектів. Окрім цього, вони допомагають стимулювати інноваційні зусилля, сприяють комерціалізації наукових розробок та технологій, сприяють створенню нових робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності країни. Вони не тільки забезпечують фінансову підтримку, але й надають підприємцям цінну експертну підтримку, знання та мережу контактів, що сприяє їхньому успіху. Здійснений нами аналіз дозволив визначити ключові аспекти розвитку венчурних інститутів спільного інвестування в останній роки, та показав їх важливість для розвитку всього ринку спільного інвестування. Ринок венчурних ІСІ показував стабільне зростання навіть в умовах війни, що свідчить про високу ефективність його розвитку та стійкість дл турбулентних умов сьогодення. У 2022 році роль венчурних ІСІ в економіці України зросла, що підтверджується збільшенням співвідношення активів ІСІ до ВВП країни. Вперше з 2015 року це співвідношення перевищило 10%, і це відбулося саме за рахунок стрімкого розвитку венчурних ІСІ.

5. Розвиток венчурного бізнесу є важливим фактором інноваційного розвитку та економічного зростання в світі. Залучення венчурного капіталу, підтримка уряду, створення екосистеми та розвиток міжнародних зв'язків сприяють успіху венчурних проектів. Розвиток венчурного бізнесу впливає на створення нових робочих місць, залучення талановитих підприємців та розвиток нових технологій, що має позитивний вплив на економіку країни. Тому важливо продовжувати підтримувати та розвивати венчурний бізнес, створюючи сприятливі умови для його функціонування. Необхідно враховувати, що хоча США мають сильну позицію на ринку венчурного фінансування, інші країни поступово збільшують свою присутність. Країни, такі як Китай, Велика Британія, Ізраїль та Індія, активно розвивають свої венчурні екосистеми та залучають увагу інвесторів. Це створює конкуренцію для США, і вони повинні продовжувати інвестувати в інновації та

змінюватися, щоб зберегти своє ведуче положення на ринку венчурного фінансування.

б. Процес удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів повинен включати кілька ключових аспектів. По-перше, необхідно створити сприятливе правове середовище шляхом розробки та впровадження законодавчих актів, які забезпечують захист прав інвесторів і створюють стимули для венчурних інвестицій. Другим аспектом є розвиток фінансових інструментів та механізмів, що сприяють залученню капіталу венчурних фондів, таких як податкові пільги та фінансова підтримка. Додатково, важливо забезпечити ефективний нагляд і контроль за діяльністю венчурних фондів, щоб запобігти можливим ризикам і забезпечити довіру вкладників. Крім того, активна співпраця між урядом, бізнесом та академічними установами може сприяти створенню сприятливої екосистеми венчурного капіталу, де ідеї та інновації мають можливість реалізуватися. Удосконалення моделі державного регулювання венчурних фондів в Україні є складним процесом, що вимагає залучення різних зацікавлених сторін та ефективного планування та виконання стратегій. Однак, воно має потенціал сприяти розвитку інноваційного підприємництва, залученню інвестицій та створенню нових робочих місць. Продуктивне регулювання венчурних фондів може стати одним із ключових факторів, що сприятимуть економічному зростанню та створенню конкурентоспроможної інноваційної економіки в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сайт Національної асоціації венчурного капіталу. URL: <http://www.nvca.org> (дата звернення 15.04.2023)
 2. Сайт Європейської асоціації прямих приватних інвестицій і венчурного капіталу. URL: <http://www.evca.eu> (дата звернення 15.04.2023)
 3. Сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL: <http://www.uaib.com.ua> (дата звернення 15.04.2023)
 4. Willms, M. and Schmidt, R.H. (1983), *Venture Capital in Germany*, Institut fur Mittelstandsforschung Materialien, Bonn, Germany
 5. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія. Київ. : КНЕУ, 2003. 394 с
 6. Дюгованець О.М. Формування спільної політики Європейського союзу у сфері венчурного фінансування. Ужгород: ПП "АУТДОРШАРК", 2014.
 7. Поліщук О. Сутнісні характеристики венчурного інвестування та його місце у розвитку національної економіки. *Фінанси, облік, банки*. 2017. №1. С. 135-145.
 8. Третьякова О., Харабара В., Грешко Р. Венчурне фінансування як ефективний інструмент інноваційного розвитку України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17-18. С. 18-23.
 9. Усатенко О.В. Аналіз визначення поняття венчурної діяльності в умовах економіки та законодавства України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2014. Вип. 7(5). С. 157-160.
 10. Янченко З. Сучасні особливості та перспективи розвитку венчурного фінансування в Україні.. *Ефективна економіка*. 2010. № 10. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=361> (дата звернення 11.11.2022 р.).
- анілов О., Наєнко Т. Венчурне фінансування інноваційної діяльності в Україні: проблеми та перспективи. *Бізнес-інформ*. 2014. № 9. С. 92-97.

12. Смирнова І. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційного підприємництва в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 3 (53). С. 131-135.
13. Чиж Л.П., Хотєєва Н.В., Саакян Є.А. Венчурний капітал у розвитку інноваційного підприємництва в Україні. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2021. Випуск 3 (62). С. 48-54.
14. Мордань Є.Ю., Відменко Ю.В., Кобець Ж.О. Венчурне інвестування в Україні та світі: сучасні тенденції та особливості розвитку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. № 17. С. 391–399.
15. Мосієвич О.О., Семіколенова С.В. Підходи в оцінюванні компаній при венчурному фінансуванні. *Агросвіт*. 2020. № 6. С. 93–103.
16. Чернів Є.В. Венчурний капітал: характерні особливості та проблеми законодавчого визначення. *Економічна наука*. 2016. С. 53.
17. Шамота Г.М. Особливості інвестиційного потенціалу України на сучасному етапі розвитку економіки. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. С. 45–47.
18. Державна служба статистики. URL: ukrstat.gov.ua (дата звернення: 10.05.2023).
19. Сайт про інвестиції в Україні. URL: <https://inventure.com.ua/uk> (дата звернення: 10.05.2023).
20. Діяльність венчурних ІСІ. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: <http://www.uaib.com.ua/> (дата звернення: 16.05.2023).
21. Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів. *БізнесІнформ*. 2020. № 7. С. 242-248.
22. State Of Venture 2022 Report. URL: <https://www.cbinsights.com/research/report/venture-trends-2022/> (дата звернення 10.04.2022)

23. Ванькович Д., Кульчицький М. Стратегічні орієнтири фінансового забезпечення розвитку малого інноваційного підприємництва в Україні. *Світ фінансів*. 2019. № 3 (60). С. 533-64.

24. Захарченко Н. Проблеми та перспективи венчурного інвестування неіндустріального розвитку та іт-підприємництва в Україні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. Том 20. Вип. 3 (46). С. 160-178

25. Рябоволик Т. Ф. Проблеми та перспективи розвитку венчурного бізнесу в Україні. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 33. С. 43-50.

26. Смирнова І. І., Сімаков К. І. Венчурний капітал як джерело фінансування інноваційного підприємництва в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. № 3 (53). 2018. С. 131-135.

27. Кириченко О.С. Перспективи впровадження механізму венчурного фінансування інноваційної діяльності та інноваційно-інвестиційних проєктів. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 2 (58). С. 52-59.

28. Бутурлакiна Т.О. Проблеми функціонування венчурного капіталу як джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні та шляхи вдосконалення (на прикладі досвіду США). *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 791–794.

29. Швець Ю. О., Нужна Ю. Р. Розвиток венчурного інвестування в Україні та світі. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 62. С. 266-275

30. Захарченко Н. В., Михайлова Д. С. Перспективи використання венчурного інвестування неіндустріального розвитку в Україні. Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неіндустріального суспільства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак. Луцьк, 2019. 690 с.

31. Шовкун І. А. Неоіндустріалізація в Україні: чи є макроекономічні передумови та інвестиційний потенціал? *Економіка і прогнозування*. 2016. № 4. С. 48-69.

32. Венчурні фонди в Україні – чи є майбутнє? URL: <https://dictum.ua/uk/blog/venchurni-fondy-v-ukrayini-chy-ye-maybutnye> (дата звернення: 23.05.2020).

33. Неоіндустріальна трансформація промислового потенціалу України : колективна монографія / [Дейнеко Л. В., Шовкун І. А., Шелудько Е. І. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2016. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/277.pdf> (дата звернення: 25.05.2022).

34. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5080-17/5> (дата звернення: 16.09.2021).

35. Бутенко А.І., Уманець Т.В., Гриневич Л.В. Методологічні основи дослідження інноваційного потенціалу технологічного підприємництва в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2 (48). С. 177-186

36. Фінансовий ринок: підручник / [М. А. Гапонюк, А. Є. Буряченко, Н. В. Дегтярьова та ін.]; за заг. ред. проф. М. А. Гапонюка. – КНЕУ 2014. 361 с.

37. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2019. 576 с.